

BİRİNCİ HİSSƏ

Meymunlar ölkəsinə səyahət

I. DOKTOR VƏ ONUN HEYVANLARI

Biri var idi, biri yox idi, bir doktor var idi. O mərhəmətli bir adam idi. Adı Aybolit idi. Onun Varvara adlı kinli bir bacısı var idi.

Doktor dünyada hər şeydən çox heyvanları sevərdi. Onun otağında dovşanlar yaşayırdılar. Şkafında isə dələ yatırdı. Tikanlı kirpi divanda, ağ siçanlar isə sandıqda yerləşmişdilər.

Doktor öz heyvanlarının hamısından çox ördək Kikanı, it Avvanı, balaca donuz Xor-Xoru, tutuquşu Karudonu və bayquş Bumbanı sevirdi.

Doktorun kinli bacısı Varvara qardaşına çox acığı tuturdu ki, otağında çoxlu heyvan saxlayır.

—Bu dəqiqə onları qov!—deyə Varvara bağırardı.—Bunlar ancaq evi murdarlayırlar. Belə murdar heyvanlar ilə yaşamaq istəmirəm.

— Yox, Varvara, onlar murdar deyillər!—deyə doktor cavab verərdi.—Mən çox şadam ki, onlar mənim yanımda yaşayırlar.

Həkimin yanına hər yerdən xəstə balıqçılar, çobanlar, odunçular və kəndlilər gəlirdilər. O hər birinə də dərman verən kimi həmin adam o saat sağalardı. Kəndli uşaqlarından biri əlini yaralayıb, ya da burnunu cızan kimi o dəqiqə doktor Aybolitin yanına qaçıb gələr və on dəqiqədən sonra isə o heç bir şey olmamış kimi sağalar, şən halda tutuquşu Karudo ilə beşdaşı oynayır, bayquş Bumba isə onu nabat və almaya qonaq edərdi.

Bir dəfə doktorun yanına olduqca qəmgin bir at gəlib yavaşca dedi:

—Lama-vonoy- fifi- kuku!

Doktor o saat bunun heyvan dilində nə olduğunu başa düşdü: «Mənim gözlərim ağrıyır. Zəhmət olmasa gözlük verin».

Heyvan dilində danışmağı doktor çoxdan öyrənmişdi. O, ata dedi:

—Kapuki, kanuki! Heyvan dilində bu o deməkdir ki: «Buyurun oturun».

At oturdu. Həkim onun gözünə gözlük taxan kimi gözləri sağaldı.

—Çaka!—deyə at quyruğunu yelləyib küçəyə qaçdı. «Çaka» sözü heyvan dilində «çox sağ ol» deməkdir. Az sonra gözləri xəstə olan bütün heyvanlar,

doktor Aybolitdən gözlük aldılar. Atlar da, inəklər də, pişiklər və itlər də gözlük taxıb gəzməyə başladılar. Hətta qoca qarğalar belə gözlük taxmamış yuvalarından heç yerə uçmurdular.

Doktorun yanına gələn heyvanların və quşların sayı gündən-günə artırdı. Çanaqlı bağalar, tülkülər, keçilər, durnalar və qartallar da gəlirdilər.

Doktor Aybolit hamını müalicə edir, lakin heç kimdən pul almırdı. Axı qartal və çanaqlı bağaların pulu haradaydı!

Bir az sonra meşədəki ağaclara belə bir elan yapışdırıldı:

Xəstəxana açılmış Quşlara, heyvanlara. Müalicə
olmağa gəlin, gəlin oraya!

Bu elanları bir vaxt doktorun qızılca və skarlatinadan müalicə etmiş olduğu qonşu uşaqları Vanya ilə Tanya yapışdırmışdı. Onlar doktoru çox sevir və həvəslə ona kömək edirdilər.

2. MEYMUN ÇİÇİ

Bir dəfə axşam, bütün heyvanlar yatmışkən doktorun qapısı döyüldü.

—Kimdir?—deyə doktor soruşdu.

—Mənəm,—deyəən asta bir səs eşidildi.

Doktor qapını açdı, otağa çirkli, çox arıq bir meymun girdi. Doktor onu divana əyləşdirib soruşdu:

—Haran ağrıyır?

—Boynum,—deyə meymun ağladı.

Bu zaman doktor onun boynunda uzun bir ip olduğunu gördü.

—Mən zalım arğançalanın əlindən qaçmışam,— deyə meymun yenidən ağlamağa başladı. —Arğançalan məni döyür, boynuma ip salıb özü ilə hər yerə sürüyürdü.

Doktor qayçını götürüb ipi kəsdi və meymunun boynuna elə bir qəribə məlhəm sürdü ki, ağrısı o saat kəsdi. Sonra isə doktor onu təknedə çimdirdi, yemək verib dedi:

— Meymun, mənim yanımda qal. Mən istəmirəm ki, səni incitsinlər.

Meymun çox sevindi. Lakin, meymun doktorun verdiyi iri qozları dişləri ilə sındırıb yeməklə məşğul ikən arğançalan yüyürə-yüyürə otağa girdi.

—Meymunumu ver!—deyə o, bağırdı.—Bu mənim meymunumdur.

—Vermirəm!—deyə doktor dilləndi,—Qətiyyən vermərəm! Mən istəmirəm ki, sən onu incidəsən.

Qəzəblənmiş arğançalan doktoru boğazlamaq istədi.

Lakin həkim sakitcə ona dedi:

—Bu dəqiqə buradan rədd ol get! Əgər dalaşmağa başlasan, itim Avvanı çağıraram səni qapar.

Avva otağa girib qorxunc səslə:

—«Mırr»...—elədi.

Heyvan dilində bu:

«Qaç buradan, yoxsa səni dişləyərəm!» deməkdir.

Arğançalan çönüb dala baxmadan qaçıb getdi. Meymun doktorun yanında qaldı. Çox çəkmədi ki, heyvanlar da onu sevməyə başlayıb adını Çiçi qoydular ki, bu da heyvan dilində «qoçaq» deməkdir.

Tanya ilə Vanya onu görəndə kimi bir ağızdan qışqırdılar:

—Ah, o nə gözəldir! Nə sevimlidir.

O dəqiqə uşaqlar ən yaxşı dostları kimi onunla oynamağa başladılar.

Onlar gizlənpaç, topaldıqaç oynadıqdan sonra üçlükdə qaça-qaça dəniz qırağına gəldilər. Burada meymun onlara heyvanların dilində «tkella» deyilən şən meymun rəqsini öyrətdi.

3. DOKTOR AYBOLİT İŞ BAŞINDA

Heyvanlar hər gün müalicə olunmaq üçün doktor Aybolitin yanına gəlirdilər. Bunların hamısı: tülkülər, adadovşanları, suitilər, qabanlar və köşəklər onun yanına lap uzaqlardan gəlirdilər. Kiminin qarnı, kiminin dişi ağrıyırdı.

Doktor onların hamısına dərman verir və onlar da o saat sağalırdılar.

Bir dəfə Aybolitin yainia quyruqsuz bir çəpiş gəldi; doktor çəpişə quyruq tikdi.

Sonra isə uzaq meşələrdən gözüyaşlı bir ana ayı gəldi. Ayının pəncəsinə iri bir tikan batdığı üçün o, zarıyır və hıqqıldayırdı.

Doktor tikanı çıxartdı, yaranı yudu və ona öz qəribə məlhəmindən sürtdü.

Ayının pəncəsindəki ağrı o dəqiqə sakit oldu.

—Çaka!—deyə ayı qışqırır şən bir halda öz mağarasına, balalarının yanına qaçdı.

Sonra doktorun yanına xəstə bir dovşan gəldi, itlər az qala onu parçalamışdılar. Sonra xəstə bir qoç gəldi, ona soyuq dəymişdi, bərk öskürürdü. Daha sonra iki cücə gəldi, bunlar göbələkdən zəhərlənmiş bir hinduşkanı doktorun yanına gətirmişdilər. Doktor onların hamısına dərman verir, xəstələr isə o saat sağalır, ona «Çaka» deyirdilər.

Bütün xəstələr sağalır gedəndən sonra doktor Aybolitə elə gəldi ki, qapının dalından xışıltı gəlir.

— Buyurunuz!—deyə o, səsləndi.

Pərvanə qəmli-qəmli gəldi onun yanına, Dedi: «Mənim qanadım yanıb şamın oduna. Ey Aybolit, o kömək əlini mənə uzat. Yaralı qanadıma məlhəm qoy, onu sağalt.

Doktor Aybolitin pərvanəyə yazığı gəldi. O, iki barmağı ilə onu qaldırıb ovcunun içinə qoydu və diqqətlə onun yanmış qanadına baxdı. Sonra isə gülə-gülə dedi:

Pərvanə, etmə kədər,
Hamısı keçər gedər
Axır əncam çəkərəm,
Sənə, ipəkdən təzə,
Mavi rəngli bir qanad
Düzəldərəm, tikərəm.

Doktor qonşu otağa girib oradan bir yığın hər cür parça qırıntıları: məxmər, atlaz, batist, ipək gətirdi. Parça qırıntıları rəngbərəng: köy, yaşıl və qara idi.

Doktor bu parçalar arasında çox qurdalandıqdan sonra nəhayət al-qırmızı xalları olan açıq mavi rənglisini götürdü. O saat qayçı ilə ondan qanad kəsib pərvanəyə yapışdırdı.

Pərvanə sevinərək
Üz qoydu çəməngaha.
Yoldaş oldular ona
Kəpənək, cırcırama.
Qayın ağaclarının
Altında uçuşdular,
Gül-çiçək arasında
Gəzdilər, dolaşdılar.
Aybolit də sevindi,
Onu səsləyib dedi:

«Yaxşı, yaxşı, gül, oyna
Ancaq gözlə, o şamı
Bir də yaxına qoyma!»

Gecədən xeyli keçənə qədər doktor öz xəstələri ilə bu cür məşğul oldu.
Gecə divanın üstündə uzanıb, şirin yuxuya getdi, o yuxuda ağ ayıları,
maralları, morjları görürdü.
Birdən yenə kimsə doktorun qapısını döydü.

4. TİMSAH

Doktorun yaşadığı şəhərdə bir sirk var idi, həmin sirkdə böyük bir Timsah saxlanılırdı. Onu tamaşaçılara pul ilə göstərirdilər.

Timsahın dişləri ağrıdığı üçün doktor Aybolitin yanına müalicəyə gəlmişdi. Doktor ona qəribə dərmandan verən kimi Timsahın dişlərinin ağrısı kəsildi.

—Bura əcəb yaxşıdır!—deyə Timsah dilləndi və ətrafa baxaraq dodaqlarını yaladı.—Nə çox dovşanlarınız, quşlarınız, siçanlarınız var! Hamısı da kök və ləzzətlidir! İcazə verin, həmişəlik sizdə qalım. Sirk sahibinin yanına qayıtmaq istəmirəm. O məni pis yedirir, döyür, incidir.

—Qal,—deyə doktor dilləndi.—Buyur! Ancaq bax, həddini aşma, bircə dovşanı yaxud bircə sərçəni belə yesən, səni qovaram.

—Yaxşı,—deyə Timsah ah çəkdi,—Sizə söz verirəm ki, doktor, nə bir dovşan, nə də bir quş yeyəcəyəm.

Beləliklə, Timsah doktorun yanında qaldı.

O çox sakit idi. Heç kimə toxunmur, çarpayının altında uzanaraq çox uzaqlarda, isti Afrikada yaşayan qardaş və bacıları haqqında fikirləşirdi.

Doktorun Timsahdan xoşu gəlir və tez-tez onunla oturub söhbət edirdi.

Lakin kinli Varvaranın Timsahı görməyə belə gözü yox idi və tələb edirdi ki, doktor onu qovsun.

—Onu görmək belə istəmirəm!— deyə Varvara qışqırırdı.—O iyrənc və iridişlidir. Nəyə toxunursa, korlayır. Dünən pəncərədə düşüb qalmış, yaşıl tumanımı yeyib.

—Lap yaxşı eləyib,—deyə doktor cavab verdi.— Paltarını pəncərəyə tullamaq yox, şkafa qoymaq lazımdır.

— Bu iyrənc Timsaha görə adamların çoxu bizə gəlməyə qorxur,—deyə Varvara sözünə davam etdi.— Təkcə kasıblar gəlir ki, onlardan da sən pul almırsan və buna görə də indi elə kasıblamışıq ki, özümüzdə çörək almağa belə pul tapmırıq.

—Mənə pul lazım deyil,—deyə doktor cavab verdi.—Pulsuz da mənim işim keçir. Heyvanlar məni də, səni də yedirirlər.

5. DOSTLAR DOKTORA KÖMƏK EDİRLƏR

Varvara doğru deyirdi. Doktor çörəksiz qalmışdı. Üç gün idi ki, o ac idi. Onun pulu yox idi.

Onun evində yaşayan heyvanlar onun yeməyə heç bir şeyi olmadığını görüb ona kömək etdilər. Bayquş Savva ilə donuz Xor-Xor həyətdə bostan

düzəltdilər. Donuz burnu ilə lək qazıdı, Bumba isə kartof əkdi. İnak hər gün səhər və axşam doktora süd verirdi. Toyuq isə onun üçün yumurtlayırdı.

Bütün heyvanlar onun qayğısına qalmağa başladılar. İt Avva döşəməni süpürürdü. Meymun Çiçi Tanya və Vanya ilə birlikdə quyudan su daşıyırdılar.

Doktor bundan çox razı qaldı.

—Heç vaxt mənim evimdə belə təmizlik olmamışdı. Uşaqlar və heyvanlar, gördüyünüz iş üçün sağ olun!

Uşaqlar fərəhlə onun üzünə gülür, heyvanlar isə bir ağızdan:

— Karabuki marabuki bu!—deyirdilər. Heyvan dilində bu: «Biz sənə necə də qulluq etməyək? Axı sən bizim ən yaxşı dostumuzsan» deməkdir.

İt Avva isə onun üzünü yalayıb dedi:

— Abuzo mabuzo bax!

Bu isə heyvanların dilində:

«Biz səni heç vaxt atıb getməyəcəyik və həmişə sənə həqiqi yoldaş olacayıq» deməkdir.

6. QARANQUŞ

Bir dəfə axşam bayquş Bumba dedi:

— Qapının dalında kim isə qurdalanır. Lap siçana oxşayır.—Hamı qulaq verdi, lakin heç bir şey eşitmədilər.

—Qapı dalında heç kəs yoxdur!—deyə doktor dilləndi.—Sənə elə gəlir.

—Yox, mənə elə gəlmir,—deyə bayquş etiraz etdi.—Mən kiminsə qapını cırmaqladığını eşidirəm. O ya siçan, ya da quşdur. Siz mənə inanın. Biz bayquşlar, insanlardan daha yaxşı eşidirik.

Bumba səhv etməmişdi.

Meymun qapını açarkən kandarda bir qaranquşu gördü.

Qaranquş, özü də qışda! Lap möcüzədir! Axı qaranquşların şaxtaya davamı yoxdur və onlar qış başlayan kimi uçub isti Afrikaya gedirlər. Yazıq, necə də üşüyür! O qarın üstündə oturub titrəyir.

— Qaranquş!—deyə həkim səslədi,—Otağa girib sobada qızın.

Qaranquş əvvəlcə içəri girməyə qorxdı. Otaqda uzanmış Timsahı gördükdə, elə fikirləşdi ki, bu saat onu yeyəcək. Lakin meymun Çiçi ona dedi ki, bu Timsah çox mərhəmətlidir. Belə olduqda qaranquş otağa uçub, stolun söykənəcəyinə qondu, boylanıb, ətrafa baxa-baxa soruşdu:

—Çiruto kisafa mak?

Heyvanların dilində bu:

«Zəhmət olmasa deyin görüm, doktor Aybolit buradamı yaşayır?»

—Aybolit mənəm,—deyə doktor dilləndi.

—Mənim sizdən böyük bir xahişim var,—deyə qaranquş sözə başladı.—Siz bu saat Afrikaya yola düşməlisiniz. Mən Afrikadan buraya gəlmişəm ki, sizi oraya aparım. Orada, Afrikada meymunlar yaşayır. İndi onlar hamısı xəstələnib.

—Onların harası ağrayır?—deyə doktor soruşdu.

—Onların qarnı ağrıyır,— deyə qaranquş cavab verdi.—Onlar yerə uzanıb ağlayırlar. Ancaq onları xilas edə bilən bir adam var ki, o da sizsiniz. Özünüzlə dərman götürün və təcili surətdə Afrikaya gedək! Əgər siz Afrikaya getməsəniz meymunların hamısı qırılar.

—Ah,—deyə doktor dilləndi.—Mən məmnuniyyətlə Afrikaya gedərdim! Meymunları sevirəm və xəstə olduqlarına təəssüflənirəm. Lakin mənim gəhim yoxdur. Afrikaya getmək üçün isə ancaq gəmi lazımdır.

—Yazıq meymunlar! - deyə Timsah dilləndi.— Əgər doktor Afrikaya gedə bilməsə onların hamısı öləcək. Ancaq onları bircə bu doktor sağalda bilər.

Timsah elə acı-acı ağladı ki, onun iri göz yaşlarından döşəmə üstə iki çeşmə axmağa başladı.

Birdən doktor Aybolit çıxırdı:

— Necə olsa Afrikaya yola düşəcəyəm. Nə olur- olsun xəstə meymunları sağaldacağam! Yadıma düşdü ki, mənim tanışım qoca dənizçi Robinzonun yaxşı bir gəmisi var. Mən bir vaxt Robinzonu dəhşətli qızdırmadan qurtarmışam.

O, şlyapasını götürüb dənizçi Robinzonun yanına getdi.

—Salam, dənizçi Robinzon! —dedi. —Xahiş edirəm, gəmini mənə ver. Mən Afrikaya getmək istəyirəm. Orada, Səhra çölünün yaxınlığında, gözəl Meymunlar Ölkəsi vardır.

Dənizçi Robinzon:

—Yaxşı,—dedi.—Mən məmnuniyyətlə gəmini sənə verərəm. Axı sən mənim həyatımı xilas edibsən, buna görə də nə kimi xidmətin olsa, onu sevinclə yerinə yetirərəm. Ancaq, gəmimi yenə qaytar gətir, çünki, mənim bundan başqa gəhim yoxdur.

—Narahat olma,—deyə doktor dilləndi, —mütləq gətirərəm. Ancaq ki, Afrikaya gedim.

— Apar! Apar!—deyə Robinzon təkrar etdi.—Ancaq ehtiyatlı ol ki, sualtı daşlara vurub parçalamayasan!

— Qorxma, parçalamaram,—deyə doktor dənizçi Robinzona təşəkkür edib evinə yüyürdü.

—Heyvanlar, yığışın! —deyə o, qışqırdı. —Sabah Afrikaya gedirik.

Heyvanlar çox sevinib otaqda atılıb düşməyə və əl çalmağa başladılar. Hamıdan çox meymun Çiçi sevinirdi:

Gedirəm Afrikaya,
Mən o əziz diyara!
Ey Afrika, Afrika,
Ey vətən, əziz ana!

—Mən Afrikaya heyvanların hamısını aparmayacağam, —deyə doktor Aybolit bildirdi. —Kirpilər, yarasalar və adadovşanları burada, mənim evimdə qalmalıdırlar. At da onlarla birlikdə qalacaq. Mən özümlə Timsahı, meymun Çiçini və tutuquşu Karudonu aparacağam, çünki onların vətəni Afrikadır, onların ata-anaları və bacı-qardaşları orada yaşayırlar. Bunlardan başqa it Avva, Kika, Bumba və donuz Xor-Xoru da özümlə aparacağam.

—Bəs bizi?! —deyə Tanya ilə Vanya qışqırdılar. —Məgər biz sənsiz burada qalacayıq?

—Bəli! —deyə doktor onların əlini bərk-bərk sıxdı,—Sağ olun, əziz dostlar! Siz burada qalıb mənim bağ və bostanıma baxarsınız! Biz isə tezliklə qayıdıb gələrik. Mən Afrikadan sizə gözəl hədiyyələr gətirəcəyəm.

Tanya ilə Vanya başlarını aşağı saldılar. Lakin bir az fikirləşib dedilər:

—Nə etməli, biz hələ balacayıq. Yaxşı yol! Xudahafiz! Biz də böyüyəndən sonra səninlə səyahətə çıxarıq.

Əlbəttə!—deyə Aybolit cavab verdi.—Siz bir az da böyüməlisiniz.

7. AFRİKAYA!

Heyvanlar əlüstü şeyləri yığışdırıb yola düşdülər. Evdə ancaq dovşanlar, adadovşanları, kirpilər, bir də yarasalar qaldılar.

Heyvanlar dəniz kənarına gəldikdə gözəl bir gəmi gördülər. Dənizçi Robinzon buradaca təcikdə dayanmışdı. Vanya ilə Tanya, donuz Xor-Xor və meymun Çiçi dərmanla dolu çamadanları aparmaqda doktora kömək edirdilər.

Heyvanların hamısı gəmiyə minmişdilər, yola düşmək istəyirdilər ki, birdən doktorun gur səsi eşidildi:

—Zəhmət olmasa, dayanın, dayanın!

— Nə olub?—deyə Timsah soruşdu.

— Dayanın! Dayanın—deyə doktor bağırdı.— Axı mən bilmirəm Afrika haradadır. Gedib xəbər almaq lazımdır.

Timsah güldü:

— Getmə! Sakit ol! Qaranquş bizə hansı tərəfə getmək lazım olduğunu göstərir. O, Afrikada çox olub. Qaranquşlar hər qış mövsümündə Afrikaya uçub gedirlər.

—Əlbəttə!—deyə qaranquş dilləndi.—Mən çox şadlıqla oraya gedən yolu sənə göstərəm.

Qaranquş gəminin qabağınca uçaraq yolu doktor Aybolitə göstərirdi.

O, Afrikaya sarı uçur, doktor Aybolit isə gəmini onun dalınca sürürdü. Qaranquş hansı tərəfə uçurdusa, gəmi də o tərəfə üzürdü. Gecələr qaranlıq olduğu üçün qaranquş görmürdü, ona görə də o fənəri yandıraraq dimdiyində tuturdu ki, doktor öz gəmisini onun dalınca sürsün.

Onlar hey yol gedirdilər, birdən gördülər ki, onlara qarşı bir durna uçur.

—Zəhmət olmasa deyin görüm, məşhur doktor Aybolit sizin gəmidədirmi?

— Bəli,—deyə Timsah cavab verdi.—Məşhur həkim Aybolit bizim gəmidədir.

—Doktordan xahiş edin ki, gəmini sürətlə sürsün,—deyə durna dilləndi,—çünki meymunların vəziyyəti get-gedə pisləşir. Onların közü yoldadır.

—Qətiyyən narahat olmayın,—deyə Timsah dilləndi.—Biz bütün yelkənləri qaldırıb sürətlə gedirik. Meymunlar çox gözləməli olmayacaqlar.

Bunu eşidən durna sevinərək geri yə uçdu ki, doktor Aybolitin yaxında olduğunu meymunlara xəbər versin.

Gəmi dalğaları aşaraq sürətlə irəliləyirdi. Göyərtədə oturmuş Timsah delfinlərin gəmiyə tərəf üzdüyunü gördü.

Yunis balıqları soruşdular:

— Zəhmət olmasa deyin körək, məşhur doktor Aybolit bu gəmidədirmi?

—Bəli,—deyə Timsah dilləndi.—Məşhur doktor Aybolit bu gəmidədir.

—Zəhmət olmasa doktora deyin ki, gəminin sürətini artırsın, çünki meymunların vəziyyəti getdikcə pisləşir.

—Narahat olmayın!—deyə Timsah dilləndi.— Meymunlar çox gözləməli olmayacaqlar. Biz bütün yelkənləri açıb sürətlə gedirik.

Səhər doktor Timsaha dedi:

—O qarşıda görünən nədir? Nə isə böyük bir yerdir. Mənə elə gəlir ki, bu Afrikadır.

—Bəli, bu Afrikadır!—deyə Timsah qışqırdı.—Afrika! Afrika! Tezliklə biz Afrikada olacayıq. Mən dəvəquşlarını görürəm. Mən kərgədanları görürəm. Mən fillər görürəm! Dəvələr görürəm!

Afrika, Afrika!

Ey əziz ölkə!

Afrika, Afrika!

Vətənsən mənə!

8. TUFAN

Lakin bu zaman tufan başlandı. Yağış! Külək! İldırım! Göy gurultusu! Elə böyük dalğalar əmələ gəldi ki, onlara baxmaq belə dəhşətli idi.

Birdən — trax-tar-ra-ax! Dəhşətli şaqqıltı eşidildi, gəmi yanı üstə əyildi.

—Bu nədir? Bu nədir?—deyə doktor soruşdu.

Gəmi-mi toqqu-qu-quşdu!—deyə tutuquşu çıxırdı.—Bizim gəmi sualtı qayaya toxunub parçalandı! Batırıq! Kim bacarırsa özünü xilas etsin!

—Lakin mən üzmək bacarmıram!—deyə Çiçi qışqırdı.

—Mən də bacarmıram,—deyə Xor-xor qışqırdı.

Onlar acı-acı ağlayırdılar. Xoşbəxtlikdən Timsah onları qüvvətli, enli kürəyinə mindirib birbaşa sahilə üzdü.

Ura! Hamı xilas oldu! Hamı sağ-salamat Afrikaya çatdı. Lakin onların gəmisi məhv oldu. Çox iri bir dalğa gəmiyə hücum edərək, onu sındırıb parça-parça etdi.

Onlar evə necə qayıdacaqlar! Axı onların başqa gəmisi yoxdur. Dənizçi Robinzona nə cavab verəcəklər!

Hava qaralırdı. Doktor və onun bütün heyvanları yatmaq istəyirdilər. Onlar yorulmuş və sümüklərinədək islanmışdılar. Lakin doktor dincəlməyi heç fikrinə də gətirmirdi.

—Tez olun, tez olun, irəli! Tələsmək lazımdır? Biz meymunları xilas etməliyik! Yazıq meymunlar xəstədirlər, onlar səbirsizliklə gözləyirlər ki, mən onları sağaldam!

9. DOKTOR FƏLAKƏTƏ DÜŞÜR

Bu zaman Bumba həkimin yanına uçub, qorxmuş səs ilə dedi:

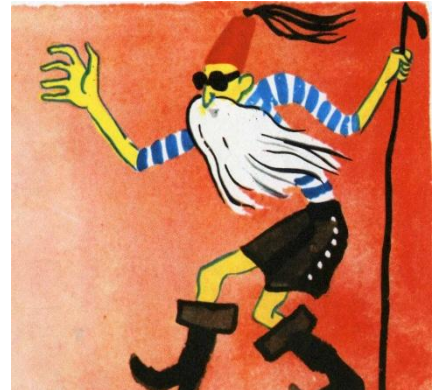
—Sakit, sakit! Kim isə gəlir! Mən ayaq səsi eşidirəm!—hamı dayanıb qulaq verdi.

Meşədən ağ uzun saqqallı bir qoca çıxıb çığırdı:

—Siz burada nə edirsiniz? Və kimsiniz? Nə üçün buraya gəlmisiniz?

—Mən doktor Aybolitəm,—deyə doktor dilləndi.—Mən xəstə meymunları müalicə etmək üçün Afrikaya gəlmişəm.

—Ha-ha-ha!—deyə saqqallı qoca güldü.—Xəstə meymunları müalicə etmək! Heç bilirsinizmi haraya gəlmisiniz?

—Haraya?—deyə doktor soruşdu.

—Quldur Barmaleyin yanına!

—Barmaleyin yanına!—deyə doktor səsləndi.— Barmaley dünyada ən qəddar adamdır! O quldura təslim olmaqdan əvvəl ölməyimiz yaxşıdır! Tez olun, qaçaq, xəstə meymunlarımızın yanına... Onlar ağlayırlar, onları müalicə etmək lazımdır. Onlar bizi gözləyirlər.

—Yox!—deyə saqqallı qoca daha ucadan güldü.— Siz buradan heç yerə getməyəcəksiniz! Əsir düşənlərin hamısını Barmaley öldürəcək.

—Qaçaq!—deyə doktor qışqırdı.—Qaçaq! Biz xilas ola bilərik! Xilas olacağıq!

Bu zaman Barmaleyin özü onların qabağını kəsib, qılincini tovlaya-tovlaya çığırdı:

—Ey mənim sadıq nökərlərim! Bu axmaq doktoru onun sarsaq heyvanları ilə birlikdə tutub qazamata salın! Sabah mən onlarla hesablaşacağam!

Barmaleyin nökərləri yüyürüb doktoru, Timsahı və bütün heyvanları tutdular və aparıb qazamata saldılar. Doktor özünü mərdliklə müdafiə edirdi. Heyvanlar isə onları dişləyir, cırmaqlayır, əllərindən çıxmağa çalışırdılar, lakin düşmənlər çox, həm də qüvvətli idilər. Onlar öz əsirlərini sürüyüb qazamata atdılar, saqqallı qoca isə qapını qıfilladı.

Açarı Barmaleyə verdilər. Barmaley açarı aparıb öz balışının altında gizlətdi.

—Biz yazıq, biz bədbəxtlər!—deyə Çiçi dilləndi.—Bu qazamatdan heç vaxt qurtara bilməyəcəyik. Divarlar möhkəm, qapı isə dəmirdəndir. Biz bir daha günəşi, çiçəkləri və ağacları görməyəcəyik. Yazıq biz, yazıq biz!

Donuz xortuldayır, it ulayırdı. Timsah ağlayır və gözlərindən elə iri yaşlar töküdü ki, döşəmə üzərində gölməçə əmələ gəlmişdi.

10. TUTUQUŞU KARUDONUN İGİDLİYİ

Lakin doktor heyvanlara dedi:

—Mənim dostlarım, biz ruhdan düşməməliyik! Bu lənətə gəlmiş qazamatdan çıxmalıyıq, axı xəstə meymunlar bizi gözləyirlər. Ağlamaqdan əl çəkin! Gəlin xilas olmağımız haqqında fikirləşək.

—Yox, mərhəmətli doktor!—deyə Timsah daha da şiddətlə ağladı.—Biz xilas ola bilməyəcəyik. Biz məhv olmuşuq. Bu qazamatın qapısı möhkəm dəmirdən qayrılmışdır. Biz bu qapını sındıra bilərikmi? Sabah səhər hava işıqlaşan kimi Barmaley bizim yanımıza gələcək və hamımızı öldürəcək!

Ördək Kika ağlamağa başladı. Çiçi dərindən ah çəkdi. Lakin doktor ayağa qalxıb şən təbəssümlə dedi:

—Hər halda biz qazamatdan qurtaracaqıq!

Tutuquşu Karudonu yanına çağırıb qulağına nə isə pıçıldadı. Elə yavaşdan pıçıldadı ki, tutuquşundan başqa heç kəs eşitmədi.

Tutuquşu başının işarəsi ilə razılığını bildirdi və gülüb dedi:

—Baş üstə!

Sonra isə dəmir barmaqlıqların arasına soxulub özünü bayıra saldı və Barmaleyin evinə tərəf uçdu.

Barmaley öz çarpayısında bərk yatmışdı, qazamatın dəmir qapısına vurduğu qıfılın yekə açarını isə balışının altında gizlətmişdi. Tutuquşu yavaş-yavaş Barmaleyin yatdığı yerə yaxınlaşıb açarı onun balışının altından

çəkdi. Əgər quldur oyansaydı, bu igid quşu mütləq öldürərdi. Lakin quldur çox bərk yatmışdı, tutuquşu isə açarı götürüb tam sürətlə geriye, qazamata tərəf uçdu. Ah bu açar nə qədər ağırmış! Karudo az qala onu yolda salacaqdı. Lakin o, uça-uça bir təhər qazamatın pəncərəsinə, doktor Aybolitin yanına çatdı. Aybolit qazamatın açarını tutuquşunun ona gətirdiyini görcək nə sevindi!

— Ura! Biz xilas olduq!—deyə o səsləndi.—Nə qədər ki, Barmaley yuxudan ayılmayıb,—tez qaçaq!

Doktor açarı aldı, qapını açıb bayıra yüyürdü. Onun dalınca başqa heyvanlar da çıxdılar. Xilas olduq! Xilas olduq! Ura!

Doktor dedi:

—Sağ ol, qoçaq Karudo! Sən bizi ölümdən xilas etdin. Əgər sən olmasaydın, biz məhv olmuşduq, bizimlə birlikdə xəstə meymunlar da məhv olacaqdılar .

—Yox!—deyə Karudo dilləndi.—Qazamatdan xilas olmağın yolunu sən mənə öyrətdin!

—Tez olun, tez olun, özümüzü xəstə meymunlara yetirək!—deyə doktor tələsik qaçıb meşəyə girdi.

Onun arxasınca bütün heyvanlar da qaçdılar.

11. MEYMUNLARDAN DÜZƏLMİŞ KÖRPÜNÜN ÜSTÜ İLƏ

Barmaley doktor Aybolitin qazamatdan qaçdığını biləndə bərk hirsləndi, ayaqlarını yerə vurdu, gözlərini bərəldib bağırdı.

—Ey, mənim sadıq nökərlərim? Doktorun dalınca qaçın! Onu tutub buraya gətirin!

Nökərlər doktor Ayboliti axtarmaq üçün meşənin içinə yüyürdülər. Lakin bu vaxt doktor Aybolit öz heyvanları ilə birlikdə Afrikada Meymunlar Ölkəsinə doğru irəliləyirdi. O çox sürətlə gedirdi. Xor-Xor donuzun qıçları qısa olduğuna görə onlarla ayaqlaşa bilmirdi və elə buna görə də doktor onu götürüb qucağında aparırdı. Donuz ağır olduğu üçün doktor bərk yorulmuşdu. O:

—Elə dincəlmək istəyirəm ki!—dedi.—Ah, bircə Meymunlar Ölkəsinə tez çataydıq!

Çiçi hündür bir ağacın başına dırmaşıb bərkdən qışqırdı:

— Mən Meymunlar Ölkəsinə görürəm! Tezliklə biz Meymunlar Ölkəsində olacayıq!

Doktor şadlığından gülüb, sürətlə irəli getdi.

Xəstə meymunlar uzaqdan doktoru görüb əl çalmağa başladılar.

—Ura! Doktor Aybolit bizə gəlib! Doktor Aybolit bizi sağaldacaq, lap sabah sağalacayıq!

Elə bu vaxt Barmaleyin nökərləri meşədən çıxıb doktorun dalınca yüyürdülər.

—Tutun onu! Tutun! Tutun!—deyə onlar bağırırdılar.

Doktor var gücü ilə qaçırırdı. Birdən onlar çaya rast gəldilər. Artıq irəli getmək mümkün deyildi. Çay çox enli olduğu üçün, onu üzüb keçmək olmazdı. İndi Barmaleyin nökərləri onu tutacaqlar! Ah əgər bu çayın üzərində körpü olsaydı, doktor onun üstü ilə qaçıb Meymunlar Ölkəsinə çatardı!

—Ah bədbəxt canımız!—deyə Xor-Xor donuz dilləndi.—Bəs biz o taya necə keçəcəyik? Bu quldurlar bir dəqiqədən sonra bizi tutub yenə qazamata salacaqlar.

Bu zaman meymunlardan biri qışqırdı:

— Körpü! Körpü! Körpü qayırın! Tez olun! Bir dəqiqə belə vaxt itirməyin!

Körpü qayırın. Körpü!:

Doktor ətrafına baxdı. Meymunların nə dəmiri, nə də daşı var idi. Bəs körpünü nədən qayıracaqdılar?

Lakin meymunlar körpünü daşdan, dəmirdən yox, canlı meymunlardan qurdular. Çayın qırağında uca bir ağac bitmişdi. Meyunlardan biri həmin ağacdən yapışdı; başqa bir meymun da onun quyruğundan tutdu. Beləliklə, bütün meymunlar üzün bir zəncir kimi çayın bir sahilindən digərinə uzandılar.

—Bu da sənin üçün körpü, tez keç!—deyə onlar doktora qışqırdılar.

Doktor bayquş Bumbanı götürüb, meymunların belləri və başlarının üstü ilə qaçdı. Doktorun dalınca onun bütün heyvanları da götürüldü.

— Tez olun,—deyə meymunlar qışqırırdılar.— Tez olun! Tez olun!

Canlı meymunlardan düzəldilmiş körpünün üstü ilə yerimək çox çətin idi. Heyvanlar sürüşüb suya düşəcəklərindən qorxurdular. Lakin meymunlar

bir-birlərindən möhkəm yapışdıqları üçün körpü möhkəm idi. Beləliklə, doktor və onun heyvanları yüyürüb o biri sahilə çatdılar.

—Cəld olun, cəld irəli!—deyə doktor çığırdı.—Bir dəqiqə belə yubanmaq olmaz. Axı düşmənlər bizə çata bilərlər. Görürsünüz, onlar da meymundan düzəldilmiş körpü ilə qaça-qaça gəlirlər... İndicə onlar bura çatarlar!.. Tez olun!.. Tez!..

Bu nədir? Nə hadisə baş verib? Baxınız, körpünün lap ortasında meymunlardan biri əlini açdı, körpü yıxılıb dağıldı, Barmaleyin nöqərləri çox yüksəkdən birbaşa çayın içinə yumbalandılar.

—Ura!—deyə meymunlar çığırdılar!— Ura! Doktor Aybolit xilas oldu! Artıq o heç kimdən qorxmur! Ura! Düşmənlər onu tuta bilmədilər. İndi o bizim xəstələri sağaldacaq! Onlar burada yaxındadırlar, onlar ağlayırlar!

12. AXMAQ HEYVANLAR

Doktor Aybolit xəstə meymunlara çatmağa tələsirdi.

Onlar yerə uzanıb zarıydılar. Onlar bərk xəstə idilər.

Doktor meymunları müalicəyə başladı. Hər bir meymuna dərman: birinə—damcı, o birinə—həb vermək lazım gəlirdi. Onların başına soyuq kompres, kürəklərinə və sinələrinə isə xardal yaxması qoymaq lazım idi. Xəstə meymunlar çox, doktor isə tək idi. Bir nəfər isə bu işin öhdəsindən gələ bilmirdi. Kika, Timsah,

Karudo və Çiçi canla-başla ona kömək edirdilər. Lakin onlar tez yorulduqları üçün, doktora başqa köməkçilər lazım idi.

Doktor şirin yaşadığı səhraya gəlib şirə dedi:

—Zəhmət olmasa, xəstə meymunları müalicə etməkdə mənə kömək edin.

Şir çox təkəbbürlü idi. O Aybolitə zəhmli nəzərlə baxıb dedi:

— Heç bilirsən, mən kiməm? Mən şirəm, heyvanların padşahıyam. Sən nə cəsarətlə məndən xahiş edirsən ki, murdar meymunları müalicə edim!

Onda doktor kərkədanların yanına gedib dedi:

Kərkədanlar, kərkədanlar! Mənə kömək edin meymunlara müalicə edim!

Onlar çoxdur, mən isə təkəm. Təkliddə bu işin öhdəsindən gələ bilmərəm.

Kərkədanlar bunun cavabında ancaq güldülər:

—Elə bu qalmışdı ki, sənə kömək edək! Hələ bir sağ ol de ki, biz səni buynuzumuzla vurmadıq!

Doktor kinli kərgədanların bu hərəkətinə bərk hirslənərək qonşuluqdakı meşəyə yüyüdü. Orada xallı pələnglər yaşayırdılar.

—Pələnglər, pələnglər! Meymunlara müalicə etməkdə mənə kömək edin!

—Rrr!—deyə xallı pələnglər cavab verdilər,— Nə qədər ki, başın salamatdır, rədd ol!

Doktor çox qəmgin halda çıxıb getdi.

Lakin çox çəkmədi ki, bu kinli heyvanlar möhkəm cəzalandılar.

Şir qayıdıb evinə gəldikdə ana şir ona dedi:

—Balaca oğlumuz xəstələnib, bütün günü ağlayır, zarıldayır. Çox təəssüf ki, məşhur doktor Aybolit Afrikada deyil! O çox yaxşı müalicə edir. Ona görə də hamı onu sevir. O bizim oğlumuzu müalicə edərdi.

Şir dedi:

— Doktor Aybolit buradadır. Odur o palmaların dalında, Meymunlar Ölkəsindədir. Elə indicə mən onunla söhbət edirdim.

—Nə böyük xoşbəxtlikdir!—deyə ana şir dilləndi.

—Yüyr, onu çağırıb oğlumuzun yanına gətir.

—Yox,—deyə şir dilləndi,—mən onu çağırmağa getməyəm. Mən onu incitmişəm, o bizim oğlumuzu müalicə eləməz.

—Doktor Ayboliti sən incitmişən! Bəs indi biz nə edək? Sən bilirsənmi ki, doktor Aybolit ən məşhur, ən yaxşı həkimdir? Heyvanların dilində danışmağı bacaran birinci adamdır. Pələngləri, timsahları, dovşanları, meymunları və qurbağaları müalicə edən odur. Bəli, bəli, o çox yaxşı adam olduğu üçün qurbağaları belə müalicə edir. Sən belə bir adamı incitmişən! Özü də elə bir vaxtda incitmişən ki, öz uşağın xəstədir. Bəs indi sən nə edəcəksən?

Şir özünü itirmişdi. O, bilmirdi ki, nə cavab versin.

—Doktorun yanına get,—deyə ana şir qışqırdı,—ondan üzr istə. Bacardığın qədər ona kömək et. O nə desə sən də əməl elə və ona yalvar ki, bizim yazıq balamızı sağaltsın!

Çarə yox idi, şir doktor Aybolitin yanına gəlib dedi:

—Salaməleyküm. Mən sizə kömək etməyə gəlmişəm... Meymunlara dərman verməyə, onlara hər cür kompres qoymağa razıyam.

Beləliklə şir Aybolitə kömək etməyə başladı.

Üç gün, üç gecə o, xəstə meymunlara qulluq etdikdən sonra doktor Aybolitin yanına gəlib çəkinə-çəkinə dedi:

—Mənim sevimli oğlum xəstələnib. Xahiş edirəm, mənim yazıq şir balama müalicə edin!

Doktor dedi:

—Yaxşı! Məmnuniyyətlə! Mən lap bu rün sizin oğlunuzu sağaldaram.

O, mağaraya gedib şirin oğluna elə dərman verdi ki, bir saat içərisində uşaq sağaldı. Şir sevindi və mərhəmətli doktoru incitdiyi üçün xəcalət çəkdi.

Sonra isə pələnglərin və kərgədanların balaları xəstələndi. Aybolit onları da dərhal sağaltdı. Kərgədanlar və pələnglər dedilər:

—Biz sizi incitdiyimizə görə çox xəcalət çəkirik!

Doktor dedi:

—Eyib etməz. Bundan sonra ağıllı hərəkət edərsiniz. İndi isə gəlin, meymunları müalicə etməkdə mənə kömək eləyin.

13. BƏXŞİŞ

Heyvanlar həkimə elə yaxşı kömək etdilər ki, çox çəkmədən xəstə meymunlar sağaldılar.

—Doktoru sağ olsun,—deyə onlar dilləndilər.— O bizi qorxulu bir xəstəlikdən sağaltdı, ona görə də biz ona çox yaxşı bir şey bağışlamalıyıq. Ona elə bir heyvan bağışlayaq ki, eləsini heç vaxt insanlar görməmiş olsunlar. Nə sirkdə, nə də heyvanxanada olmuş olsun.

Meymunlardan biri:

—Ona bir dəvə bağışlayaq,—deyə qışqırdı.

—Yox,—deyə Çiçi dilləndi,—ona dəvə lazım deyil. O, dəvəni görüb. İnsanlar küçələrdə də, heyvanxanalarda da dəvəni görüblər.

Başqa bir meymun qışqırdı:

—Elə isə dəvəquşu verək! Biz ona dəvəquşu bağışlayaq.

—Yox,—deyə Çiçi dilləndi,—o, dəvəquşunu da görüb.

Üçüncü meymun soruşdu.

—O, çəkitələni görübmü?

—Yox, o, heç vaxt çəkitələni görməyib,—deyə Çiçi cavab verdi. Hələ elə bir insan yoxdur ki, çəkitələni görmüş olsun.

Meymunlar dedilər:

—Yaxşı. İndi bilirik, doktora nə bağışlayacağıq: biz ona çəkitaləni bağışlarıq.

14. ÇƏKİTƏLƏ

İnsanlar çəkitaləni heç vaxt görməmişdilər. Ona görə ki, heyvan insanlardan qorxur, adam görəni kimi kollar arasında gizlənir.

Başqa heyvanlar yatıb gözlərini yumduqda siz onları tuta bilərsiniz. Siz onlara arxadan yaxınlaşıb quyruqlarından tutarsınız.

Lakin siz çəkitaləyə arxadan yaxınlaşa bilməzsınız, çünki onun qabaqda olduğu kimi, arxada da başı vardır. Bəli, onun biri qabaqda, digəri isə geridə olan iki başı vardır. O yatmaq istədikdə əvvəlcə bir başı, sonra isə o biri başı yatır. Bir başı yuxuda olursa, o biri başı oyaq qalıb o yan, bu yana baxır görsün ovçu gəlmir ki. Odur ki, hələ heç bir ovçuya çəkitaləni tutmaq müyəssər olmayıb. Elə buna görə də nə bir sirkdə, nə də bir heyvanxanada bu heyvandan yoxdur.

Meymunlar doktor Aybolit üçün bir çəkitalə tutmağı qərara aldılar. Onlar meşənin sıx yerinə gedib, çəkitalənin olduğu yeri tapdılar.

O, meymunları görəndə kimi qaçmağa başladı, lakin meymunlar onu araya alıb, buynuzlarından tutdular və dedilər.

—Əziz çəkitalə! Sən doktor Aybolit ilə uzaq ölkəyə gedib, onun evində başqa heyvanlarla bir yerdə yaşamaq istəməzsən? Orada sənə üçün yaxşı keçər, həmişə qarnın tox, özün də şən olarsan.

Çəkitalə hər iki başını bulayıb hər iki ağızla cavab verdi:

—Yox!

Meymunlar dedilər:

—Doktor mərhəmətli adamdır. O sənə şəkər çörəyi yedirər, xəstələnmiş olsan səni xəstəliklərdən müalicə edib sağaldar.

Çəkitalə dedi:

—Gərək deyil! Mən burada öz yerimdə qalmaq istəyirəm.

Meymunlar üç gün onu dilə tutdular, nəhayət çəkitalə dedi:

—Yaxşı, təriflədiyiniz o doktoru mənə göstərin. Mən ona baxmaq istəyirəm.

Meymunlar çəkitaləni doktor Aybolitin yaşadığı evə gətirdilər. Qapıya çatıb onu döydülər:

—İçəri gəlin,—deyə Kika səsləndi.

Çiçi ikibaşlı heyvanı təşəxxüslə otağa gətirdi.

—Bu nədir belə?—deyə doktor təəccüblə soruşdu.

Bu qəribə heyvanı o, heç vaxtı görməmişdi.

—Bu çəkitalədir,—deyə Çiçi cavab verdi.—O səninlə tanış olmaq istəyir. Çəkitalə Afrika meşələrində ən nadir tapılan heyvanlardandır. Özünlə bərabər bunu da gəmiyə mindirib apar, qoy sənin evində yaşasın.

—O bizə getmək istəyirmi?

—Mən sənin evinə məmnuniyyətlə gedərəm,—deyə çəkitalə gözlənilmədən dilləndi.—Mən sənə mərhəmətli olduğumu o dəqiqə başa düşdüm, sənə gözlərindən mərhəmət yağır. Sən heyvanları çox sevdiyin üçün, onların da sənə çox sevdiklərini mən bilirəm. Lakin sən söz ver ki, əgər mən sənə evində darıxsam, onda mənə öz evimizə buraxarsan.

—Əlbəttə buraxaram,—deyə doktor cavab verdi,- Lakin mənim evimdə sənə üçün elə yaxşı keçəcək ki, getmək fikrində olduğunu güman etmirəm.

—Düzdür, düzdür! Bu doğrudur!—deyə Çiçi qışqırdı.—Bizim doktor çox şən və cəsarətli adamdır! Onun evində biz özümüzü tam azad hiss edirik. İki addım bizdən aralı, qonşuluqda Tanya ilə Vanya yaşayırlar, bax görərsən, onlar sənə ən yaxşı dostun olub, səni möhkəm sevəcəklər.

—Əgər belədirsə, mən razıyam, gedirəm!—deyə çəkitələ sevinclə dilləndi, gah bir, gah da o biri başını doktor Aybolitə əydi.

15. MEYMUNLAR DOKTOR İLƏ VİDALAŞIQLAR

Bu zaman meymunlar gəlib doktor Ayboliti nahara dəvət etdilər. Vidalaşma münasibətilə onlar çox yaxşı nahar hazırlamışdılar: süfrədə alma, bal, banan, xurma, qaysı, portağal, ananas, qoz və mövüc var idi.

— Yaşasın doktor Aybolit,—deyə onlar qışqırdılar.—O, yer üzündə ən mərhəmətli insandır!

Sonra onlar meşəyə yüyürüb, oradan ağır, iri bir daşı diyirləyib gətirdilər.

Onlar dedilər:

—Bu daş doktor Aybolitin xəstələri müalicə etdiyi yerdə qoyulacaqdır. Bu, mərhəmətli doktora abidə olacaqdır.

Doktor şlyapasını çıxartdı, meymunlara baş əyib dedi:

—Hələlik, əziz dostlar! İltifatınıza görə çox sağ olun. Tezliklə mən yenə də buraya gələcəyəm. Buraya qayıdıncaya qədər tutuquşu Karudonu, Timsahı və meymun Çiçini sizin yanınızda qoyub gedirəm. Onlar Afrikada doğulublar, qoy Afrikada da qalsınlar. Onların qardaş və bacıları burada yaşayırlar. Sağ olun!

—

—Yox,—yox—deyə Timsah, Karudo və meymun Çiçi bir ağızdan dilləndilər.—Biz öz qardaş və bacılarımızı sevirik, lakin səndən ayrılmaq istəmirik.

—Sizsiz mən özüm də darıxacağam,—deyə doktor dilləndi,—lakin siz burada ömürlük qalmayacaqsınız ki! Üç-dörd aydan sonra mən buraya gəlib sizi də özümlə aparacağam. Yenə də biz bir yerdə işləyib, bir yerdə yaşayacağıq.

—Əgər belə isə biz razıyıq,—deyə heyvanlar razılıq verdilər.—Lakin, tez gəlin, ha!

Doktor hamı ilə dostcasına salamatlaşıb, çevik addımlarla yola düşdü. Meymunlar onu yola salmağa getdilər. Meymunlardan hər biri doktor Aybolitin əlini mütləq sıxmaq istəyirdi. Meymunlar o qədər çox idilər ki, bu əlsıxma axşamadək çəkdi. Doktorun hətta əli bərk ağrıdı.

Axşam isə bədbəxt bir hadisə üz verdi.

Elə həkim çayı keçmişdi ki, yenidən quldur Barmaleyin ölkəsinə gəlib çıxdı.

— Sss!—deyə Bumba pıçıldadı.—Zəhmət olmasa, yavaş danışın! Yoxsa yenə də bizi əsir edərlər.

16. YENİ DƏRDLƏR VƏ SEVİNCLƏR

Onlar bu sözləri deyib qurtarmamışdılar ki, Barmaleyin nöqərləri qaranlıq meşədən çıxıb mərhəmətli doktorun üzərinə atıldılar. Onlar doktoru çoxdan gözləyirdilər.

— Aha,—deyə onlar qışqırdılar.—Nəhayət ki, səni tutduq! İndi sən bizim əlimizdən qurtara bilməzsən!

Nə edəsən? Rəhimsiz düşmənlərin əlindən haraya qaçasan?

Lakin doktor özünü itirmədi. O bir an içərisində çəkitələnin belinə atıldı, o isə ən iti gedən bir at sürəti ilə çapmağa başladı. Barmaleyin nöqərləri onların dalınca götürüldülər. Çəkitələnin iki başı olduğuna görə o, arxadan hücum etmək istəyənləri dişləri ilə dəf edir, bəzilərini isə buynuzları ilə vurub, tikanlı kolların içinə yuvarladır.

Əlbəttə ki, çəkitələ təkbaşına heç vaxt bu quldurlarla bacara bilməzdi. Lakin doktorun köməyinə onun sadıq yoldaşları və dostları gəldi. Haradansa Timsah gəlib, quldurların çılpaq dabanlarından tutmağa başladı. İt Avva isə dəhşətlə mırıldaya-mırıldaya onların üstünə atıldı və onları yerə yıxıb dişləri

ilə boğazlayırdı. Yuxarıdan isə meymun Çiçi ağacların budaqları üstə qaça-qaça iri hind qozlarını dərib quldurların üstünə yağdırırdı.

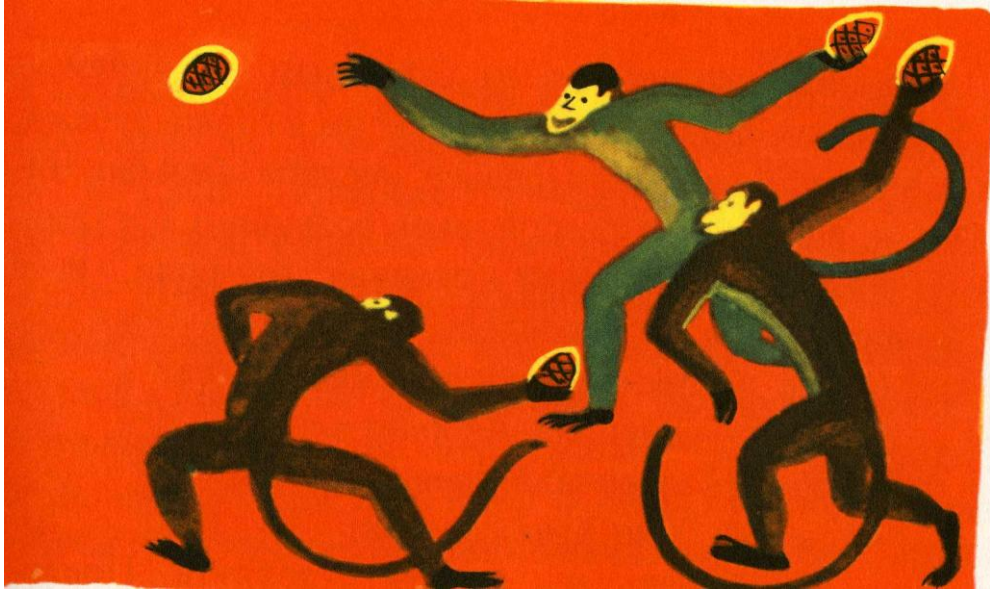
Quldurlar yığılır, ağrıdan zarıyırdılar və nəhayət onlar keri çəkilməli oldular.

Onlar biabircasına qaçıb meşənin içərilərinə çəkildilər.

—Ura!—deyə Aybolit qışqırdı.

—Ura—deyə heyvanlar çığırışdılar.

Donuz Xor-Xor isə dedi:

—Hə, indi biz dincələ bilərik. Gəlin burada otların üstündə uzanaq. Yorulmuşuq, yuxumuz gəlir.

Doktor dedi:

—Yox, dostlar! Biz tələsməliyik. Yubansağ, onda xilas ola bilmərik.

Onlar var qüvvələri ilə irəli qaçmağa başladılar. Çox çəkmədən çəkitələ doktoru dənizin qırağına yetirdi. Orada buxtada, hündür qayanın yanında böyük və qəşəng bir gəmi dururdu. Bu, Barmaleyin, gəmisi idi.

—Biz xilas olduq!—deyə doktor pıçıldadı.

Gəmidə heç kəs yox idi. Doktor tez və səssizcə öz heyvanları ilə birlikdə gəmiyə mindi, yelkəni qaldırdı və açıq dənizə çıxmaq istədi. Lakin elə sahilədən aralanmışdı ki, Barmaleyin özü meşədən çıxıb gəldi.

—Dayan!—deyə o qışqırdı.—Dayan! Getmə, dayan! Mənim gəmimi haraya aparırsan? Bu dəqiqə qayıt!

—Yox,—deyə doktor quldura qışqırdı.—Sənin yanına qayıtmaq istəmirəm. Sən qəddar və zalımsan. Mənim heyvanlarımı incitdin. Məni həbsxanaya saldın. Məni öldürmək istədin. Sən mənim düşmənimсэн! Mən sənə nifrət edirəm! Mən sənin gəmini aparıram ki, bir daha dənizdə quldurluq

etməyəsən! Sənin olduğun sahillərin yanından keçən müdafiəsiz gəmiləri qarət eləməyəsən!

Barmaley bərk qəzəblənərək sahil boyu qaçır, onları yumruqla hədələyir, bərkdən söyür və gəminin dalınca iri daşlar atırdı.

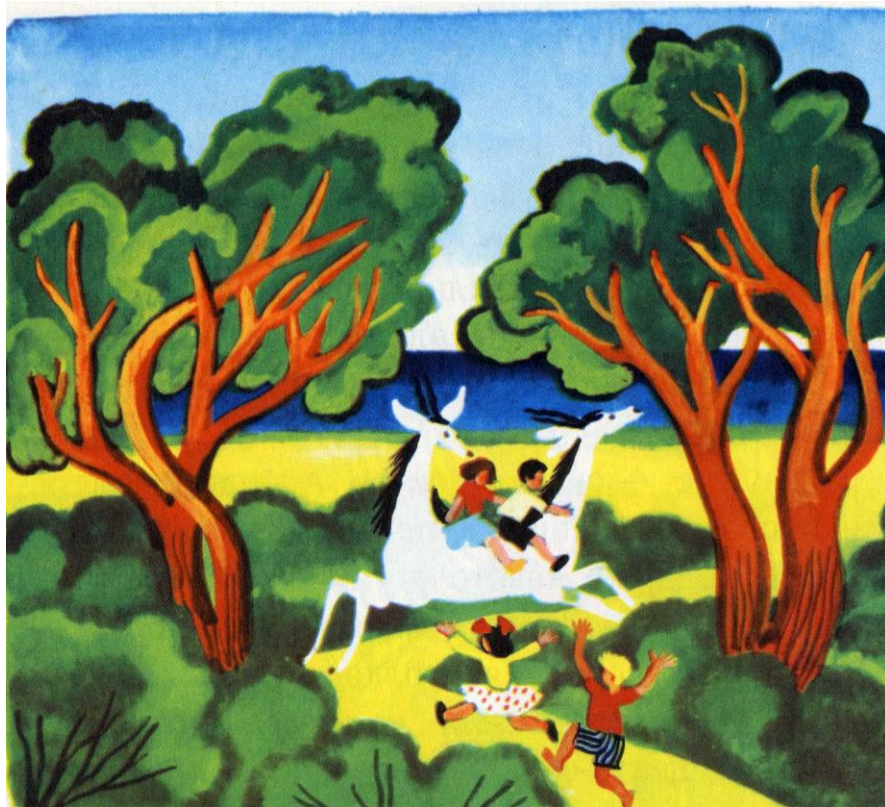
Lakin doktor Aybolit ona ancaq istehza ilə gülürdü. O, Barmaleyin gəmisində öz ölkəsinə tərəf üzdü və bir neçə gündən sonra doğma sahilə yan aldı.

17. ÇƏKİTƏLƏ VƏ VARVARA

Avva, Bumba, Kika və Xor-Xor evə qayıtdıqları üçün çox sevindilər. Onlar sahilə Tanya ilə Vanyanın sevindiklərindən atılıb-düşdüklərini və oynadıqlarını gördülər. Dənizçi Robinzon da onların yanında dayanmışdı.

—Salam, dənizçi Robinzon!—deyə doktor Aybolit gəmidən qışqırdı:

—Salam, salam, doktor!—deyə dənizçi Robinzon cavab verdi. Sağ-salamat gedib çıxdın? Xəstə meymunlara müalicə etmək mümkün oldumu? Zəhmət olmasa de görüm, mənim gəmimi neylədin?

—Ah, deyə doktor cavab verdi.—Sənin gəmin məhv oldu! Afrika sahilində qayaya toxunub parçalandı. Lakin mən sənə sənin öz gəmindən də yaxşı təzə bir gəmi gətirmişəm.

Robinzon dedi:

— Çox sağ ol!—Bu ki, lap əla gəmidir. Mənimki də yaxşı idi, lakin bu lap qəribədir, gözəl və yaraşılıqdır!

Doktor Robinzonla salamatlaşdı, çəkitələyə minib, şəhərin küçələrilə birbaş öz evinə getdi. Küçələrdən keçərkən, adadovşanları, qazlar, pişiklər, hinduşkalar, itlər, çosqalar, inəklər, atlar doktorun qarşısına çıxır və hamısı ucadan qışqırırdılar.

—Malakuça! Malakuça!

Heyvan dilində isə bu:

«Yaşasın doktor Aybolit!» deməkdir.

Şəhərin hər tərəfindən gələn quşlar doktorun başı üzərində uçaraq, ona şən mahnılar oxuyurdular.

Doktor evə gəldiyinə çox sevinirdi.

Keçmişdə olduğu kimi, doktorun kabinəsində kirpilər, dovşanlar və dələlər yaşayırdılar. Əvvəllər onlar çəkitələdən hürkürdülər, lakin sonralar öyrəşib, onu sevdilər.

Tanya ilə Vanya çəkitələni görəndə kimi sevinclə əl çalıb gülüşürdülər. Onun bir boynunu Vanya, o biri boynunu isə Tanya qucaqladı. Sonra isə əl-ələ verib sevinclə «tkella» rəqsi oynadılar. Çiçinin öyrətdiyi bu rəqs şən heyvan rəqsi idi.

Doktor Aybolit dedi:

—Görürsünüz, mən vədimi yerinə yetirdim, Afrikadan sizə qərribə hədiyyə gətirdim, beləsini indiyə kimi hələ heç vaxt uşaqlara bağışlamayıblar. Mən çox şadam ki, o, sizin xoşunuza gəldi.

Əvvəllər çəkitələ adamlardan qaçıb zirzəmidə və ya çardaqda gizlənərdi. Sonralar isə bağa çıxmağa öyrəşdi. Hətta adamların yüyürüb gəlib ona baxmalarından və onu «təbiətin möcüzəsi» adlandırmalarından xoşlanırdı.

Bir ay keçmədi ki, ondan ayrılmaq bilməyən Tanya və Vanya ilə şəhərin bütün küçələrini gəzirdi. Tez-tez uşaqlar yüyürüb, gəlib ondan xahiş edirdilər ki, onları gəzdirsin. O heç kimin xahişini rədd etmirdi. O dəqiqə diz çökür, qız və oğlanları dalına mindirir və hər iki başını tərpedə-tərpedə, bütün şəhəri gəzdirərək dəniz sahilinədək aparırdı.

Tanya ilə Vanya onun uzun yallarına rəngbərəng lentalar bağlayıb, hər iki boynundan gümüş zıncırov asdılar. Zıncırovlar cingiltili idi, çəkitələ şəhərdə gəzəndə, lap uzaqdan: zınc-zınc-zınc! səsi eşidilirdi. Bu səsləri eşidən şəhər əhli küçəyə çıxırdılar ki, bir daha bu qəribə heyvana tamaşa etsinlər.

Kinli Varvara da, çəkitələyə minib gəzmək istəyirdi. O bu heyvanın dalına minib, onu əlindəki çətir ilə vurmağa başladı:

—İkibaşlı eşşək, cəld yeri görək!

Çəkitələ qəzəbləndi, hündür bir dağa qalxaraq. Varvaranı dənizə tulladı.

—Kömək eləyin! Xilas eləyin!— deyə Varvara bağırdı.

Lakin heç kəs onu xilas etmək istəmədi. Varvara batmağa başladı.

—Avva, Avva, sevimli Avva! Mənə kömək et ki, sahilə çıxım,—deyə o çığırdı.

Lakin Avva cavabında «Rrr» elədi.

Bu isə heyvan dilində:

«Mən səni xilas etmək istəmirəm, ona görə ki, sən kinli və pissən» demək idi.

Qoca dənizçi Robinzon öz gəmisi ilə buradan keçirdi. O, Varvaraya kəndir tullayıb onu sudan çıxartdı. Elə bu vaxt doktor Aybolit öz heyvanları ilə dəniz qırağından keçirdi. O dənizçi Robinzona qışqıra-qışqıra dedi:

—Apar onu uzaq bir yerə! İstəmirəm ki, o, mənim evimdə yaşayıb heyvanlarımı döysün!

Dənizçi Robinzon Varvaranı insan yaşamayan uzaq bir adaya apardı ki, o, heç kəsi təhqir edə bilməsin.

Doktor Aybolit öz kiçik evində heyvanları ilə xoşbəxtcəsinə yaşamağa başladı. Dünyanın hər yerindən xəstə heyvanlar və quşlar uçub gəlirdilər o isə səhərdən axşamadək onları müalicə edirdi.

1. MAĞARA

Doktor Aybolit gəzməyi xoşlayırdı.

O, işdən sonra hər axşam, çətirini götürüb, heyvanları ilə bərabər meşəyə, yaxud çölə gedərdi.

Onun yanınca çəkitələ yeri yer, qabağınca ördək Kika, dalınca isə it Avva ilə donuz Xor-Xor gedərdi. Bayquş Bumba isə doktorun çiyində otururdu.

Onlar çox uzaqlara gedərdilər, doktor Aybolit yorulanda çəkitələyə minərdi, o isə sevinclə dağlara, çəmənlərə çapardı.

Bir dəfə gəzərkən onlar dəniz kənarında bir mağaraya rast gəldilər. Onlar içəri girmək istədilər, lakin mağara bağlı idi. Qapıda böyük bir qıfıl asılmışdı.

—Siz bilən, bu mağarada nə vardır?—deyə Avva soruşdu.

—Yəqin ki, orada şəkərçörəyi gizlədilib,—deyə çəkitələ ən çox sevdiyi yeməyin adını çəkdi.

Kika dedi:

—Yox, orada nabat və qoz vardır.

—Yox,—deyə Xor-Xor dilləndi,—orada alma, palıd qozası, çuğundur və kök vardır...

Doktor dedi:

—Açarı tapmaq lazımdır... Gedin açarı tapın.

Heyvanlar ətrafa səpələşib açarı axtarmağa başladılar. Onlar hər bir daşın altını, hər bir kolun dibini axtardılar, ancaq açarı heç bir yerdə tapmadılar.

Axırda qapının qabağına toplaşib, deşiyindən içəri baxmağa başladılar. Lakin mağara qaranlıq olduğundan, onlar heç bir şeyi görə bilmədilər. Birdən bayquş Bumba dedi:

—Sakit, sakit! Mənə elə gəlir ki, mağarada canlı məxluq var. Orada ya insan, ya da heyvan vardır

Hamı qulaq verməyə başladı. Lakin heç bir səs eşitmədilər. Doktor Aybolit bayquşa dedi:

—Mənə elə gəlir ki, sən səhv etmişən. Mən heç nə eşitmirəm.

Bayquş dedi:

— Əlbəttə! Sən heç nə eşidə də bilməzsən. Sizin, hamınızın qulaqları, mənimkindən pis eşidir. Sss Sss! Eşidirsinizmi? Eşidirsinizmi?

Heyvanlar dedilər:

—Yox. Biz heç nə eşitmirik.

—Mən isə eşidirəm,—deyə bayquş dilləndi.

—Axı sən nə eşidirsən?—deyə doktor Aybolit soruşdu..

— Mən eşitdim ki, kim isə bir adam, əlini cibinə saldı.

Doktor dedi:

—Bu ki, lap qəribədir! Sənin belə yaxşı eşitmək qabiliyyətin olduğunu mən heç bilmirdim. Bir də qulaq ver, gör daha nə eşidirsən.

—Mən o adamın üzündən axan göz yaşının səsini eşidirəm.

— Göz yaş!—deyə doktor qışqırdı. Göz yaş! —Doğrudanmı qapının dalında kimsə ağlayır! Ona kömək etmək lazımdır. Yəqin ki, ona böyük bədbəxtlik üz verib, ağlamaqdan xoşum gəlmir. Baltanı mənə verin. Bu qapını sındıracağam.

2. P E N T A

Çəkitələ evə yüyürdü, iti baltanı gətirib doktora verdi. Doktor baltanı qaldırıb var qüvvəsilə bağlı qapıya bir-iki zərbə endirdi. Qapı sınıb parça-parça oldu və doktor mağaraya girdi.

Mağara qaranlıq, soyuq və rütubətli idi. Həm də oradan necə də xoşagəlməz pis iy gəlirdi!

Doktor kibrit yandırdı. Ah, bura nə qədər darısqal və çirk idi! Nə stol, nə taxt, nə stul var idi. Döşəmə üstə bir yığın çürük küləş var idi, küləşin üstündə isə xırda bir oğlan uşağı oturub ağlayırdı.

Oğlan doktoru və onun heyvanlarını görüb qorxdu və daha da bərkdən ağlamağa başladı. Lakin o, doktorun mehriban üzünü görən kimi ağlamağını kəsib dedi:

— Demək, siz dəniz qulduru deyilsiniz?

—Yox, yox, mən dəniz qulduru deyiləm!—deyə doktor güldü.—Mən doktor Aybolitəm, dəniz qulduru deyiləm. Məgər mən dəniz qulduruna oxşayıram?

Oğlan dedi:

—Yox! Əlinizdə balta olmasına baxmayaraq mən sizdən qorxmuram. Salam! Mənim adım Pentadır. Mənim atamın harada olduğunu bilirsinizmi?

—Bilmirəm,—deyə doktor cavab verdi.—Sənin atan haraya getmiş olar? O kimdir? Danış görüm!

Penta dedi:

—Mənim atam balıqçı idi. Dünən biz balıq tutmaq üçün dənizə çıxdıq. Balıqçı qayığında bir mən idim, bir də atam. Birdən dəniz quldurları qayığımıza hücum edib bizi əsir aldılar. Onlar tələb edirdilər ki, atam dəniz qulduru olsun, onlarla bir yerdə quldurluq eləsin, çapıb talasın və gəmiləri batırsın. Lakin atam quldur olmaq istəmədi. O dedi: «mən namuslu balıqçıyam, çapqınçı olmaq istəmirəm!» Onda quldurlar bərk qəzəbləndilər, atamı tutub naməlum tərəfə apardılar, məni isə bu mağaraya saldılar. O vaxtdan atamı görməmişəm. O haradadır? Onlar onun başına nə gətirdilər? Yəqin ki, onlar atamı dənizə tullayıblar, o isə batıb ölüb!

Oğlan yenə də ağlamağa başladı.

Doktor dedi:

—Ağlama! Ağlamaqdan nə çıxar? Fikirləşmək lazımdır ki, sənin atanı quldurların əlindən neçə xilas edək. De görüm, onun körkəmi necədir?

—Onun kürən saçları və olduqca uzun kürən saqqalı vardır.

Doktor Aybolit, ördək Kikanı yanına çağırıb, yavaşca qulağına dedi:

—Çari-bari çava-çam!

—Çuka—çuka!—deyə Kika cavab verdi.

Oğlan bu söhbəti eşidib dedi:

—Siz necə də gülməli danışırırsınız. Mən heç bir kəlmə də başa düşmürəm.

Doktor Aybolit dedi:

—Mən öz heyvanlarım ilə heyvan dilində danışırım. Mən heyvanların dilini bilirəm.

—Bəs siz ördəyinizə nə dediniz?

—Mən ona dedim ki, delfinləri çağırırsın.

3. DELFİNLƏR

Ördək dəniz qırağına yüyürüb bərkdən qışqırdı:

—Delfinlər, delfinlər, üzüb buraya gəlin! Doktor Aybolit sizi çağırır.

Delfinlər o saat üzüb sahilə gəldilər.

—Salam, doktor!—deyə onlar qışqırdılar. Nə istəyirsən?

Doktor dedi:

—Bədbəxtlik üz verib. Dünən səhər dəniz quldurları bir balıqçıya hücum edib, onu döydükdən sonra, görünür, suya atıblar. Mən qorxuram ki, o artıq batmış olsun. Zəhmət olmasa, dənizin hər yerini axtarın. Bəlkə onu dənizin dibində tapa bildiniz.

—O necə adamdır?—deyə delfinlər soruşdular.

Doktor dedi:

—Kürəndir. Sarı saçları və yekə, uzun kürən saqqalı vardır. Zəhmət çəkib onu tapın!

—Yaxşı,—deyə delfinlər bildirdilər.—Biz həvəslə sevimli həkimimizə qulluq edərik. Dənizin hər yerini axtarar, bütün balıq və xərçənlərdən onu soraqlaşarıq. Əgər kürən balıqçı batıbsa, onu taparıq və sabah sizə xəbər verərik.

Delfinlər dənizə üzüb getdilər və balıqçını axtarmağa başladılar. Onlar bütün dənizi eninə və uzununa axtardılar, dənizin ən dərinliklərinə belə endilər, hər bir daşın altına baxdılar, bütün balıq və xərçənlərdən xəbər aldılar, lakin batan adamı heç bir yerdə tapmadılar.

Səhərisi onlar sahilə üzüb doktor Aybolitə dedilər.

—Sənin balıqçını biz heç yerdə tapmadıq. Bütün gecəni də onu axtarmağa sərf etdik, lakin o dənizin dərinliklərində də yoxdur.

Delfinlərin dediklərini eşidən oğlan çox sevindi.

—Deməli mənim atam sağdır! Sağdır! Sağdır! — deyə o, əl çalır, qışqırırdı.

Doktor dedi:

—Əlbəttə, sağdır!—dedi.—Biz mütləq onu axtarıb tapacayıq.

O, oğlanı çəkitəloyə mindirib, dənizin qumlu sahilində xeyli gəzdirdi.

4. QARTALLAR

Lakin Penta həmişə qəmgin idi. Hətta çəkitəloyə minib gəzmək belə onun ürəyini açmadı. Nəhayət o, doktordan soruşdu.

—Sən mənim atamı necə axtarıb tapacaqsan?

—Mən qartalları çağıraram,— deyə doktor cavab verdi.—Qartalların gözləri çox iti olduğu üçün, onlar çox uzaqları görürlər. Onlar qara buludların altı ilə uçduqları zaman belə xırda cücülərin yerdə süründüklərini də görürlər. Mən onlardan xahiş edəyəm ki, bütün yerləri, meşələri, çölləri, dağları, bütün şəhərləri, kəndləri axtarıb sənin atanı tapsınlar.

—Ah, sən nə qədər ağıllısan!—deyə Penta dilləndi.—Sən bunu çox gözəl fikirləşibsən. Qartalları tez çağır barı!

Doktor qartalları çağırdı və onlar da uçub onun yanına gəldilər.

—Salam, doktor! Sənə nə lazım olub?

Doktor dedi:

— Uçub hər yeri gəzin, kürən uzun saqqallı balıqçını tapın.

Qartallar dedilər:

— Yaxşı. Bizim sevimli, mehriban doktor üçün əlimizdən gələni edərik. Çox-çox yüksəklərə qalxıb bütün yeri: meşələri, çölləri, şəhər və kəndləri gözdən keçirər, sənənin balıqçını tapmağa çalışırıq.

Qartallar bunu deyib meşələrin, çöllərin və dağların üzərində çox yüksəkliyə qalxdılar. Hər bir qartal iti gözlə baxırdı ki, görsün kürənsaçlı. uzun kürənsaqallı balıqçını görə bilərmi.

Ertəsi günü qartallar uçub doktorun yanına gəldilər. Onlar dedilər:

—Bütün yer üzünü axtardıq, lakin balıqçını heç bir yerdə görmədik. Biz onu görmədiksə, deməli, o. yer üzündə yoxdur!

5. İT AVVA BALIQÇINI AXTARIR

—Bəs biz nə edək?—deyə Kika soruşdu.—Balıqçını necə olsa tapmalıyıq. Penta atası üçün bərk darıxır.

—Lakin onu necə tapmaq olar!—deyə çəkitələ dilləndi.—Hətta qartallar onu tapmadılar. Deməli heç kəs tapa bilməz.

Avva dedi:

— Düz deyil! Əlbəttə qartallar ağıllı quşdurlar və gözləri də çox itidir, lakin adamı ancaq it axtarıb tapa bilər. Əgər sizə adam axtarmaq lazımdırsa, itə deyin, o saat axtarıb tapar.

Xor-Xor Avvaya dedi:

—Nə üçün sən qartalları təhqir edirsən? Sən elə bilirsən ki, bir gün ərzində uçub hər yeri: dağları, daşları, meşələri, çölləri axtarmaq qartallar üçün asandır? Sən avara-avara, qumların üstünə oynayıb yatanda, qartallar zəhmət çəkir, balıqçını axtarırdılar.

—Sən nə cəsarətlə məni avara adlandırırsan! — deyə Avva hirsləndi.—Sən bilirsənmi ki, istəsəm üç gün ərzində balıqçını axtarıb taparam?

—İstə də!—deyə Xor-Xor cavab verdi.—Nə üçün istəmirsən? İstə!.. Sən heç nə tapa bilməzsən, elə lovğalanırsan!

Bunu deyib Xor-Xor küldü.

—Deməli, sənin fikrincə mən lovğayam?—deyə Avva qəzəblə qışqırdı.—Yaxşı, görərik!

Avva bunu deyib doktorun yanına qaçdı. O dedi:

—Doktor Pentadan xahiş et ki, atasının əlində tutduğu şeylərdən birini sənə versin.

Doktor oğlanın yanına gedib dedi:

—Səndə atanın əli dəymiş şeylərdən biri qalmayıb ki?

— Budur,—deyə oğlan cibindən iri qırmızı bir əl yaylığı çıxartdı.

İt yaylığın üstünə cumub, acgözlüklə onu iyləməyə başladı. O dedi:

—Tütün və siyənək balığı iyi verir. Onun atası çubuq çəkir və yaxşı holland siyənəyi yeyir. Mənə daha heç bir şey lazım deyil... Doktor, oğlana de ki, heç üç gün keçməz ki, mən onun atasını taparam. Mən o uca dağa çıxıb, əsən küləyi iyləyəyəm.

Doktor dedi:

—Ancaq bu saat qaranlıqdır. Sən axı qaranlıqda axtara bilməzsən!

—Eybi yoxdur,—deyə it cavab verdi.—Mən onun iyini bilərəm, mənə başqa heç nə lazım deyildir. Mən qaranlıqda da iyləyə bilərəm.

İt uca dağa yüyürdü.

—Bu gün külək şimaldan əsir,—deyə it dilləndi.—İyləyək, görək nə iyi gəlir. Qar... Yaş kürk... yenə də yaş kürk... canavarlar... Canavar balaları... tonqaldan qalxan tüstü... toz ağacı...

—Doğrudanmı sən küləyin əsməsində bu qədər iy duyursan?—deyə doktor soruşdu.

—Əlbəttə ki,—deyə Avva cavab verdi.—Hər bir itin qəribə həssas burnu var. hər bir küçük elə iylər duyar ki, onu siz heç bir vaxt duymazsınız.

İt yenə də havanı iyləməyə başladı. O uzun müddət heç bir söz demədi, nəhayət dilləndi.

—Kərpiclər... cavan inək... dəmir dam... meşədə kiçik göbələklər... yol... toz, toz... və... və... və...

—Şirin çörək?—deyə çəkitələ soruşdu.

—Yox, şirin çörək yox?—deyə Avva dilləndi.

—Qoz?—deyə Kika soruşdu.

—Yox,—deyə Avva cavab verdi.

—Alma?—deyə Xor-Xor soruşdu.

—Yox, alma da deyil,—deyə Avva cavab verdi.— Nə qoz, nə şirin çörək, nə almadır, ancaq küknar ağacının qozasıdır. Demək, balıqçı şimal tərəfdə deyildir. Gözləyək külək cənubdan əssin.

—Mən sənə inanmıram,—deyə Xor-Xor dilləndi.—Sən hamısını uydurursan. Sən heç bir şey hiss etmirsən, sadəcə, boşboğazlıq edirsən.

—Əl çək,—deyə Avva qışqırdı—yoxsa quyruğunu dişləyərəm!

—Sakit olun, sakit olun!—deyə doktor Aybolit dilləndi.—Bəsdir boğuşdunuz!.. Mənim əzizim Avva, indi mən görürəm ki, sənın doğrudan da qərribə burnun var. Gözləyək, küləyin istiqaməti dəyişsin. İndi isə evə getməlisiniz. Tələsin! Penta əsir və ağlayır. Ona soyuqdur. O, bərk acıyıb. Onu yedizdirmək lazımdır. Hə, çəkitalə, kürəyini bəri çevir. Penta, min, möhkəm otur və buynuzlarından bərk-bərk tut. Avva, Kika, dalımca gəlin!

6. AVVA BALIQÇINI AXTARMAĞINDA DAVAM EDİR

Ertəsi günü Avva səhər tezdən, uca dağın başına dırmaşıb küləyi iyləməyə başladı. Külək cənubdan əsirdi. Avva uzun müddət iyləyəndən sonra dedi:

— Tutuquşu, palma, meymun, qızılgül, üzüm və kərtənkələ iyi gəlir. Lakin balıqçı iyi gəlmir.

— Bir də iylə! deyə Bumba dilləndi.

— Zürafə, çanaqlıbağa, dəvəquşu, isti qum və piramida iyi gəlir... Lakin balıqçı iyi gəlmir.

—Sən heç vaxt balıqçını tapa bilməzsən!—deyə Xor-Xor istehza etdi.—Nahaq yerə özünü öyürsən.

Avva cavab vermədi. Lakin ertəsi gün o yenə də səhər tezdən yüksək bir dağın təpəsinə dırmaşıb, axşamadək havanı iylədi. Axşamdan xeyli keçmiş qaça-qaça doktorun yanına gəldi. Doktor isə Penta ilə birlikdə yatmışdı.

— Qalx! Qalx!—deyə Avva qışqırdı.—Ayağa dur! Balıqçını tapmışam! Ayılsana! Bəsdir yatdın. Eşidirsənmi? Balıqçını tapmışam. Tapmışam, mən balıqçını tapmışam, mən onun iyini duyuram. Bəli bəli! Küləkdən siyənək balığı və tütün iyi gəlir!

Doktor ayılıb itin arxasınca qaçmağa başladı.

—Dənizin arxasından qərb küləyi əsir,—deyə it çığırırdı.—Mən də balıqçının iyini duyuram! O dənizin o biri sahilindədir. Tez olun, tez olun, oraya getmək lazımdır!

İt elə bərkdən hürürdü ki, bütün heyvanlar uca dağa tərəf qaçmağa başladılar. Hamıdan irəlidə Penta qaçırdı.

Avva doktora qışqırıb dedi: —Tez dənizçi Robinzonun yanına yüyür və xahiş et ki, gəmisini sənə versin! Tələs, yoxsa gec olar!

Doktor dənizçi Robinzonun gəmisini dayanan yerə tərəf qaçmağa başladı.

—Salam, dənizçi Robinzon!—deyə doktor qışqırırdı.—Xahiş edirəm öz gəmini mənə ver! Çox vacib bir iş üçün mən dənizə çıxmalıyam.

Dənizçi Robinzon dedi:

— Buyurun. Ancaq ayıq ol ki, dəniz quldurlarının əlinə keçməyəsən. Onlar yaman quldurdurlar. Onlar sizi əsir edər, mənim gəmimi isə ya yandırar, ya da batırırlar.

Lakin doktor dənizçi Robinzonun dediklərini eşitmirdi. O, gəmiyə atılıb, Pentanı və bütün heyvanları mindirdikdən sonra tez dənizə çıxdı.

Avva gəminin göyərtəsinə çıxıb, doktora qışqırırdı:

—Zaksara! Zaksara! Ksu!

Bu isə it dilində:

«Burnuma bax? Burnuma! Mən burnumu hansı tərəfə çevirsəm, gəmini o tərəfə sürməlisən».

Doktor yelkənləri açdı, gəmi daha sürətlə getməyə başladı.

—Cəld sür, cəld—deyə it qışqırırdı.

Heyvanlar balıqçını görə bilmək üçün gəminin göyərtəsində da yanıb, qabağa baxırdılar.

Lakin Penta atasının tapılacağına heç də ümid etmirdi. O oturub başını aşağı salaraq ağlayırdı.

Axşam oldu, hava qaraldı. Ördək Kika itə dedi:

—Yox, Avva, sən balıqçını tapa bilməyəcəksən! Yazıq Penta, lakin nə etməli, geri qayıtmaq lazımdır.

Sonra doktora müraciət edib:

—Doktor, doktor! Gəmini döndər! Geri qayıdaq! Biz balıqçını heç burada da tapa bilməyəcəyik.

Dor ağacının başına qonub, oradan irəliyə baxan bayquş Bumba birdən qışqırdı;

—Mən qarşımda böyük bir qaya görürəm. Bax orada, lap uzaqlarda!

—Tez ol, oraya!—deyə it qışqırdı! Balıqçı o qayalıqdadır. Mən onun iyini duyuram... O oradadır!

Az sonra dənizdən dimdik çıxmış qayanı hamı gördü. Doktor gəmini düz həmin qayaya tərəf sürdü.

Lakin balıqçı heç yerdə görünmürdü.

—Mən bunu bilirdim ki, Avva balıqçını tapa bilməyəcək!—deyə Xor-Xor istehza ilə güldü.—Mən başa düşürəm ki, doktor bu boşboğazın sözünə necə inandı.

Doktor qayaya dırmaşıb balıqçını səsləməyə başladı. Lakin heç kəs cavab vermədi.

—Qin-qin?—deyə Bumba və Kika çığırdılar.

«Qin-qin» heyvan dilində «Ehey» deməkdir. Suyun üzərində ancaq küləyin gurultusu, bir də qayaya çırpılan dalğaların səsi eşidilirdi.

7. T A P I L D I !

Balıqçı qayada yox idi. Avva gəmidən qayanın üstünə atıldı, o tərəf, bu tərəfə qaça-qaça hər bir yarıq-deşiyyə iyləyirdi. Birdən o bərkdən hürməyə başladı.

—Kinədələ! Nop!—deyə o qışqırdı.—Kinədələ! Nop!

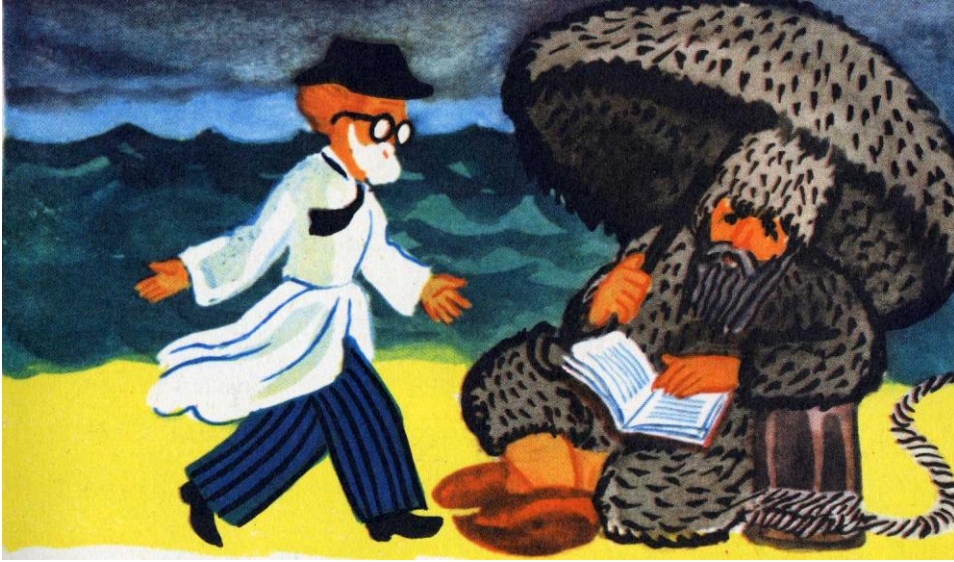
İt dilində bu:

«Bura ya, buraya! Doktor, dalımca gəl, dalımca gəl!»—demək idi.

Doktor itin dalınca yüyürdü.

Qayanın yanında balaca bir ada var idi. Avva oraya qaçırđı. Doktor isə ondan bir addım belə geri qalmırdı. Avva irəli-geri qaçarkən birdən özünü bir çalaya saldı. Çala qaranlıq idi. Doktor fənərini yandırıb çalaya düşdü. Nə görsə yaxşıdır? Çalada quru torpaq üstə kürən bir adam uzanmışdı, o, olduqca arıq idi və rəngi qaçmışdı.

Bu, Pentanın atası idi.

Doktor onun paltarının qolundan dartıb dedi: —Zəhmət çəkin, qalxın! Sizi çox axtarmışıq? Siz bizə çox lazımsınız!

Bu adam doktoru quldur hesab edib, yumruğunu düyünlədi və dedi:

—Rədd ol başımdan, quldur! Son damla qanımadək özümü müdafiə edəcəyəm.

Lakin o, doktorun mehriban üzünü görüb dedi: — Mən görürəm ki, siz quldur deyilsiniz. Mənə yemək verin. Acından ölürəm.

Doktor ona pendir və çörək verdi. Bu adam yedikdən sonra ayağa qalxdı.

—Siz buraya necə gəlib çıxıbsınız?—deyə doktor soruşdu.

—Məni buraya kinli quldurlar, qaniçən, qəddar adamlar salıblar! Onlar mənə nə su, nə də yeməyə bir şey verdilər. Onlar mənim oğlumu götürüb haraya isə apardılar. Mənim oğlumun harada olduğunu bilmirsinizmi?

—Sizin oğlunuzun adı nədir?— deyə doktor soruşdu.

—Onun adı Pentadır,—deyə balıqçı cavab verdi.

— Dalımca gəl!—deyə doktor balıqçının çaladan çıxmasına kömək etdi.

İt Avva isə qabaqda qaçırdı.

Penta gəmidən gördü ki, atası ona tərəf gəlir, buna görə də onun qarşısına yüyürdü:

—Tapıldı! Tapıldı! Ura!

Hamı gülüşüb sevindi və əl çalıb oxumağa başladı:

Eşq olsun sənə, yaşa, Ey bizim qoçaq Avva!

Bircə Xor-Xor kənarda da yanıb qəmgin-qəmgin ah çəkirdi. O:

—Avva, səni boşboğaz adlandırıb, lağa qoyduğum üçün məni bağışla,—dedi.

Avva dedi:

—Yaxşı, mən səni bağışlayıram. Ancaq bir də məni təhqir etsən, quyruğunu dişləyəyəm.

Doktor kürən balıqçı ilə oğlunu onların yaşadığı kəndə, öz evlərinə apardı.

Gəmi sahilə yan aldıqda, doktor dənizin qırağında bir qadın gördü. Bu, Pentanın anası balıqçı qadın idi. İyirmi gün idi ki, bu qadın sahilə oturub həmişə dənizə, uzaqlara baxır, oğlunun və ərinin evə qayıtmalarını səbirsizliklə gözləyirmiş.

O, Pentanı görən kimi, yüyürüb qucaqladı və öpməyə başladı:

O, Pentanı öpdü, kürən balıqçını öpdü, doktoru öpdü. Avvaya o qədər minnətdar idi ki, istəyirdi onu da öpsün.

Lakin Avva özünü kolların içərisinə salıb hirslə mırıldadı:

—Nə axmaqlıqdır! Öpüşməkdən zəhləm gedir! Öpmək istəyirsə, qoy Xor-Xoru öpsün.—Lakin Avva özünü yalandan acıqlı göstərirdi, həqiqətdə isə o da başqaları kimi sevinirdi.

Axşam doktor dedi:

—Di sağ olun! Artıq biz evə getməliyik.

—Yox, yox,—deyə balıqçı qadın qışqırdı,—siz qalıb bizə qonaq olmalısınız!
Biz balıq tutub piroq bişirərik, çəkitələyə isə şirin çörək verərik.

—Mən məmnuniyyətlə bir gün də qalardım,—deyə çəkitələ hər iki ağzı ilə gülümsədi.

—Mən də!—deyə Kika qışqırdı.

—Mən də!—deyə Bumba onlara qoşuldu.

Doktor dedi:

—Bax, bu yaxşı! Belə olduğu surətdə mən də onlarla birlikdə qonaq qalaram.

O bütün heyvanları ilə birlikdə balıqçılara qonaq getdi.

8. AVVA HƏDİYYƏ ALIR

Doktor çəkitələyə minib kəndə getdi. Baş küçə ilə gedərkən bütün əhali ona təzim edir və qışqırırdılar:

— Yaşasın mərhəmətli doktor!

Kəndin məktəb uşaqları onu meydanda qarşılayıb ona bir dəstə qəribə çiçək bağışladılar.

Sonra bir cırtdan irəli çıxıb təzim edərək dedi:

—Mən sizin Avvanı görmək istəyərdim. Cırtdanın adı Bambuko idi. Həmin kənddə o ən qoca çoban idi. Hamı onu sevir və hörmət edirdi. Avva quyruğunu bulaya-bulaya onun yanına gəldi. Bambuko cibindən bir yaxşı xalta çıxartdı və təntənə ilə dedi:

—İt Avva! Bizim kəndin əhalisi, bu gözəl xaltanı quldurların oğurlayıb apardıqları balıqçını tapdığı üçün sənə bağışla yırlar. Avva isə quyruğunu bulayıb dedi: —Çaka!

Yəqin ki, sizin yadınızdadır, heyvanların dilində bu: «Sağ ol!» deməkdir.

Hamı xaltaya baxmağa başladı. İri hərflərlə onun üzərində bu sözlər yazılmışdı. «Ən ağıllı və cürətli it Avvaya» Aybolit üç gün Pentanın ata və anasına qonaq oldu. Vaxtları çox şən keçirdi. Çəkitələ, səhərdən axşamadək şirin çörək kəvələyirdi. Penta skripka çalır, Xor-Xor ilə Bumba oynayırdılar. Lakin getmək vaxtı çatmışdı.

—Salamat qalın!—deyə doktor balıqçı və balıqçı qadın ilə vidalaşdı və çəkitələyə minib öz gəmisinə getdi.

Kəndin bütün əhalisi onu yola salırdı.

—Yaxşı olardı ki, sən burada qalaydın!—deyə cırtdan Bambuko ona təklif etdi.—İndi quldurlar dənizi alt-üst edirlər. Onlar sənə hücum edər, bütün heyvanlarınla birlikdə özünü də əsir alarlar.

— Mən quldurlardan qorxmuram!—deyə doktor cavab verdi.—Mənim gəyim çox iti gedən gəmidir.

Yelkənləri açaram, quldurlar bizə çata bilməzlər.

Bu sözlərdən sonra doktor sahildən uzaqlaşmağa başladı.

Hamı yaylığını yelləyərək, «ura» deyə qışqırırdı.

9. QULDURLAR

Gəmi dalğalar üzərində sürətlə irəliləyirdi. Üçüncü gün səyyahlar uzaqda boş bir ada gördülər. Adada nə ağac, nə vəhşi heyvanlar, nə də bir insan var idi, tək-cə iri daşlar və qum görünürdü. Lakin orada, daşların arxasında qorxunc dəniz quldurları gizlənmişdilər. Onların adasının yanından hər hansı bir gəmi keçəndə, onlar bu gəmiyə basqın edər, talayar və adamlarını öldürərək, gəmini batırdılar. Quldurlar doktorun kürən balıqçını və Pentanı onların əlindən aldığına görə ona bərk hirslənmişdilər və onu çoxdan güdürdülər.

Quldurların böyük bir gəmisini var idi, onlar bu gəmini böyük bir qayanın dalında gizlətmişdilər.

Doktor nə quldurları, nə də onların gəmisini görə bilirdi. O, göyərtədə öz heyvanları ilə gəzişirdi. Güzəl hava idi və günəş parlaq işıq saçırdı. Doktor özünü çox xoşbəxt hiss edirdi. Birdən donuz Xor-Xor dedi:

—Baxın görün, o nə gəmidir?

Doktor baxdı və adanın dalından qara yelkənli, qapqara bir gəminin onlara yaxınlaşdığını gördü.

—Bu yelkənlər mənim xoşuma gəlmir!—deyə donuz dilləndi.—Nə üçün onlar ağ deyil, qaradır? Ancaq quldurların gəmisinin yelkənləri qara olur.

Xor-Xor düz başa düşmüşdü. Qara yelkənlər altında cinayətkar dəniz quldurları gəlirdilər. Onlar doktor Aybolitə çatmaq və balıqçı ilə Pentanı əllərindən aldıqlarına görə ondan qisas almaq istəyirdilər.

—Tez olun! Tez olun!—deyə doktor qışqırdı.— Bütün yelkənləri açın.

Lakin quldurlar getdikcə yaxınlaşırdılar.

—Onlar bizə çatacaqlar!—deyə Kika qışqırdı.—Onlar yaxındadırlar. Mən onların dəhşətli sifətlərini görürəm. Onların necə də qəzəbli gözləri var!.. Nə eləyək? Nə eləyək? Hara qaçaq? İndi onlar üzərimizə atılıb əl-ayağımızı sarıyacaq və dənizə atacaqlar! Avva dedi:

—Ora bax, gəminin dal tərəfində dayanan kimdir? Məgər tanımırısan? O qəddar Barmaleydir, o özüdür ki, var, bir əlində qılınc, o biri əlində tapança tutmuşdur. O bizi güllələmək, məhv etmək istəyir!

Lakin doktor təbəssümlə dedi: —Mənim əzizlərim, heç qorxmayın, o bunu edə bilməyəcək. Mən yaxşı bir plan fikirləşmişəm. Dalğalar üzərilə uçan qaranquşu görürsüzmü? Quldurlardan xilas olmaqda o bizə kömək edəcək. O, uca səslə qışqırdı: — Na-za-se! Na-za-se! Karaçuy! Karabun! Heyvanların dilində isə bu:

«Qaranquş, qaranquş! Quldurlar bizi izləyirlər. Bizi öldürüb dənizə atmaq istəyirlər!» demək idi. Qaranquşlar gəmiyə, onun yanına endilər. —Mənə bax, qaranquş, sən bizə kömək etməlisən!—deyə doktor dilləndi.—Kərafu, marafu, duk! Heyvanların dilində isə bu: «Tez uçub durnaları buraya çağır!» demək idi. Qaranquş uçub getdi, bir dəqiqə sonra durnalarla bir yerdə qayıdıb gəldi.

—Salam, doktor Aybolit!—deyə durnalar çığırışdılar.—Qəm eləmə, bu saat səni xilas edərik!

Doktor gəminin burnuna bir ip bağladı, durnalar ipdən tutub, gəmini irəli dardılar. Durnalar çox idi, onlar sürətlə irəli uçur və gəmini də arxalarınca

çəkirdilər. Gəmi ox sürətilə gedirdi. Doktor hətta şlyapasından bərk-bərk tutmuşdu ki, külək onu suya atmasın.

Heyvanlar geriyyə dönüb baxdıqda, quldurların qara yelkənli gəmisinin çox uzaqda qaldığını gördülər.

— Çox sağ olun, durnalar!—deyə doktor dillən.di.—Quldurlardan bizi xilas etdiniz. Siz olmasaydınız, biz dənizin dibinə batacaqdıq.

10. NƏ ÜÇÜN SIÇOVULLAR QAÇIB DAĞILDILAR

Ağır gəmini öz arxalarınca çəkmək durnalar üçün heç də asan deyildi. Bir neçə saatdan sonra onlar elə yoruldu ki, az qala dənizə düşəcəkdilər. Belə olduqda gəmini dartıb sahilə gətirdilər, doktor ilə salamatlaşıb öz vətənləri olan gölə tərəf uçdular.

Doktor xeyli vaxt onların arxasınca yaylığını yellətdi.

Lakin, elə bu vaxt bayquş Bumba gəlib ona dedi:

—Ora bax. Göyərtədə siçovulları görürsən? Onlar bir-birinin dalınca dənizə tullanıb sahilə üzürlər.

—Bu lap yaxşı oldu! Onlar zərərli heyvandırlar, onları görməyə gözüm yoxdur,—deyə doktor dilləndi.

—Yox, bu çox pis oldu!—deyə Bumba ah çəkdi.— Axı siçovullar aşağıda, gəminin anbarında yaşayırlar. Gəminin dibi su verdikdə, bunu hamıdan qabaq onlar görür və o dəqiqə dənizə tullanıb, düz sahilə üzürlər. Demək, bizim gəmi batacaq. Bax, budur özün qulaq as, gör siçovullar nə danışırlar.

Elə bu vaxt gəminin anbarından bir qoca, bir də cavan siçovul çıxdı. Qoca siçovul cavan siçovula deyirdi:

— Dünən axşam mən yuvama gedərkən, gördüm ki, gəminin deşiyindən su axır. O saat fikrimə gəldi ki, qaçmaq lazımdır. Sabah bu gəmi batacaq. Nə qədər ki, gec deyil siz də çıxıb qaçın.

Bunu deyib siçovulların ikisi də suya atıldı.

— Bəli, bəli, yadıma düşdü,—deyə doktor bağırdı!—Həmişə gəmi batmazdan əvvəl, siçovullar onu tərk edib qaçırlar. Lap bu saat gəmidən çıxıb qaçmalıyıq, yoxsa biz də onunla bərabər batırıq! Heyvanlar, dalımca gəlin! Tez olun! Tez olun!

O bütün şeylərini yığışdırıb sahilə qaçdı. Heyvanlar da tələsik onun dalınca qaçdılar. Qumlu sahil ilə çox yol gedib bərk yoruldular.

Doktor dedi:

—Oturub dincələk, bir də fikirləşək görək nə edəcəyik.

—Məgər biz ömrümüzün axırınadək burada qalacayıq?—deyə çəkitələ ağladı. Onun gözlərinin dördündən də iri göz yaşları axırdı.

O biri heyvanlar da ona baxıb ağlamağa başladılar, çünki hamısı evlərinə qayıtmaq istəyirdi.

Birdən qaranquş uçub gəldi.

— Doktor, doktor!—deyə o qışqırdı.—Böyük bədbəxtlik üz verib: quldurlar sənin gəmini zəbt etdilər.

Doktor cəld ayağa durub:

—Mənim gəhimdə onlar nə edirlər?—deyə doktor soruşdu.

— Onlar onu soymaq istəyirlər,—deyə qaranquş cavab verdi.—Tez gedib onları oradan qov!

Doktor şən təbəssümlə dedi:

—Yox, onları qovmaq lazım deyil. Qoy mənim gəhimdə üzsünlər. Görərsən, uzağa gedə bilməzlər! Yaxşı olar ki, biz də gözə görünmədən gedib,

əvəzinə onların gəmisini özümüzə götürək. Gedək, quldurların gəmisini ələ keçirək.

Doktor sahilə yüyürməyə başladı. Onun dalınca çəkitələ və başqa heyvanlar da qaçırdılar.

Bu da quldurların gəmişi.

Bu gəmidə bir adam da yox idi. Quldurların hamısı Aybolitin gəmisinə toplaşmışdı.

—Sakit olun, sakit olun, səs salmayın!—deyə doktor dilləndi.—Sakitcə quldurların gəmisinə girməliyik ki, bizi heç kim görməsin!

11. FƏLAKƏT FƏLAKƏT ÜSTÜNDƏN GƏLİR

Heyvanlar səssiz-səmirsiz gəmiyə doluşdular, yavaş-yavaş qara yelkənləri qaldırıb dənizə çıxdılar. Quldurlar heç bir şey hiss etmədilər.

Birdən böyük bir fəlakət üz verdi. Donuz Xor-xora soyuq dəydiyi üçün zökəm olmuşdu. Doktor quldurların yanından səssizcə ötüb keçmək istəyərkən, donuz Xor-Xor bərkdən asqırdı. Bir, iki, üç dəfə asqırdı.

Quldurlar kiminsə asqırdığını eşitdilər. Onlar göyertəyə yüyürüb gördülər ki, doktor onların gəmisini ələ keçirib.

—Dayan! Dayan!—deyə quldurlar qışqıraraq onların dalınca düşdülər.

Doktor yelkənləri açdı. Az qalırdı ki, quldurlar onların gəmisinə çatsınlar, lakin doktorun gəmişi getdikcə sürətini artırır, quldurlar isə uzaqlaşib geridə qalırdılar.

—Ura!—deyə doktor qışqırdı.—Biz xilas olduq!

Elə bu vaxt quldurbaşı Barmaley tapançasını qaldırıb bir güllə atdı. Güllə çəkitələnin sinəsinə dəydi. Çəkitələ səndələyib suya aşdı.

—Doktor, doktor, batıram! Kömək edin!

—Yazıq çəkitələ!—deyə doktor çığırdı.—Bir qədər özünü suyun üzündə saxla. Bu saat sənə kömək edəyəm.

Doktor yelkənləri saldı, gəmini saxlayıb, çəkitələyə kəndir atdı.

Çəkitələ dişləri ilə kəndirin ucundan tutdu. Doktor isə yaralı heyvanı çəkib göyərtəyə saldı, yarasına dərman sürüb sarıdıqdan sonra yola düşdü.

Lakin artıq gec idi, quldurlar bütün yelkənləri açıb sürətlə gəlirdilər.

—Axır ki, səni tutacayıq!—deyə onlar qışqırırdılar.—Səni də, sənin heyvanlarını da tutacayıq! Odur sənin gəminin dor ağacının başına gözəl bir ördək qonub. Tezlikcə biz onu qızardarıq. Ha, ha, bu ən dadlı xörək olacaq. Çoxdandır ki, biz donuz əti yeməmişik, sənin donuzcığazını da qızardarıq. Bu

axşam biz donuz ətindən kotlet yeyəcəyik. Ha! ha! ha! Səni isə doktor, kəndirlə sarıyıb dənizə atarıq ki, iri dişli köpək balıqlarına yem olasan!

Xor-Xor bu sözləri eşidib ağlamağa başladı. O:

—Yazıq mən, yazıq canım!—deyirdi.—Mən istəmirəm ki, quldurlar məni qızardıb yesinlər!

Avva da ağlayırdı: onun doktora yazığı gəlirdi.

—Mən istəmirəm ki, köpək balıqları onu udsunlar!

12. DOKTOR XİLAS OLDU!

Yalnız bayquş Bumba quldurlardan qorxmurdu. O sakitcə Xor-Xora və Avva ya dedi:

—Əcəb axmaqısınız! Nədən qorxursunuz? Məgər siz bilmirsiniz, onların minib bizi izlədiyi gəmi, bir azdan suyun dibinə gedəcək. Siçovulun dediyi yadımdadırmı? O deyirdi gəmi bu gün mütləq batacaq. Onda iri bir deşik əmələ gəlmiş, içərisi su ilə dolmuşdur. Gəmi ilə bərabər quldurlar da batacaqlar. Biz nədən qorxuruq? Quldurlar məhv olacaq, biz isə sağ və salamat qalacağıq.

Buna baxmayaraq Xor-Xor yenə də ağlayırdı. O deyirdi:

—Quldurlar batınca, məni də, Kikanı da qızardıb yeyəcəklər!

Bununla belə, quldurlar getdikcə yaxınlaşırdılar. Gəminin göyərtəsində ən qabaqda quldurbaşı Barmaley dayanmışdı. O, qılıncını tovlayır, bərkdən qışqırırdı:

—Ey, meymun doktoru! Meymunları sağaltmağın çox çəkməz, bu tezliklə biz səni dənizə tullayırıq! Orada isə səni köpək balıqları yeyərlər! Doktor onun cavabında çığırıb dedi: —Barmaley, gözlə ki, köpək balıqları sənin özünü udmasınlar! Sənin gəmin deşik olduğu üçün tezliklə suyun dibinə gedəcəksən.

— Yalan deyirsən,—deyə Barmaley qışqırdı.— Əgər mənim gəmim batsaydı, ondakı siçovullar çoxdan qaçıb dağılardılar.

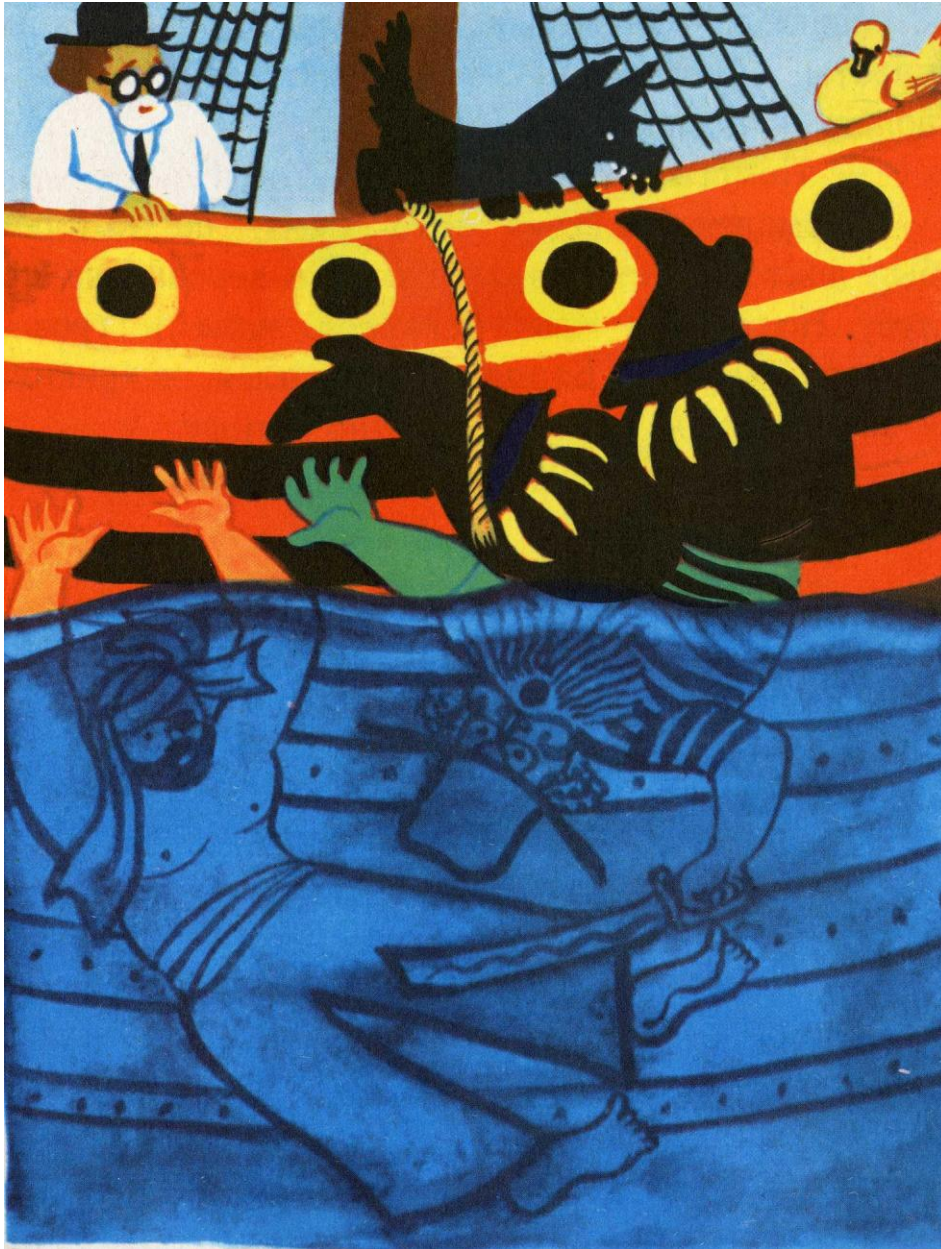
—Siçovullar çoxdan qaçıb dağılmışlar, bir azdan sən öz quldurlarınla birlikdə dənizin dibində olacaqsan!

Bu zaman quldurlar gəmilərinin yavaş- yavaş suya batdığını görürdülər. Onlar göyertə boyu qaçışır, qışqırır və ağlayırdılar:

—Kömək edin!

Lakin heç kim onları xilas etmək istəmədi.

Gəmi getdikcə suya batırdı. Çox çəkmədən quldurlar suya töküldülər. Onlar dalğalar arasında çapalayır, hey qışqırırdılar:

—Kömək edin, kömək edin, boğuluruq!

Barmaley doktorun olduğu gəmiyə tərəf üzüb kəndir vasitəsilə göyərtəyə dırmaşmağa başladı. Lakin it Avva dişlərini qıcırdaraq dəhşətlə mırıldadı: «Rrr!..» Barmaley qorxdı, qışqıraraq başı üstə təzədən dənizə yumbalandı.

— Kömək edin!—deyə o qışqırırdı. Xilas edin, məni sudan çıxardın!

13. KÖHNƏ DOSTLAR

Birdən dənizin üzündə ağızları geniş açılmış, qorxunc iti dişləri olan nəhəng köpək balıqları göründü. Onlar quldurları qovub tutmağa başladılar və çox çəkmədi ki, hamısını uddular.

—Cəzalarına çatdılar!—deyə doktor dilləndi.—Axı onlar heç bir təqsiri olmayan adamları soyur, incidir və öldürürdülər. Ona görə də etdikləri cinayətlərin cəzasını çəkdilər.—Doktor coşqun dənizdə xeyli yol getdi.

O, birdən kiminsə qışqırdığını eşitdi:

— Boen! Boen! Baraven! Baven!

Heyvanların dilində bu:

«Doktor, doktor, gəmini saxla!»—demək idi.

Doktor yelkənləri endirdi, gəmi dayandı, hamı tutuquşu Karudonu gördü. O, dənizin üzəri ilə sürətlə uçurdu.

— Karudo! Sənsən?—deyə doktor qışqırırdı.— Səni gördüyümə şadam! Tez, tez uçub buraya gəl!

Karudo gəmiyə tərəf uçdu, uca dor ağacına qonub səsləndi:

—Bax, gör mənim dalımca kim üzüb gəlir! Odur, qərb tərəfdə, lap üfüqdə!

Doktor dənizə baxdı, dənizdə çox uzaqlarda Timsahın üzüb gəldiyini gördü. Timsahın belində isə meymun Çiçi oturmuşdu. O, palma ağacının yarpaqlarını yellədə-yellədə gülürdü.

Doktor o saat gəmini qaytarıb Timsah ilə Çiçiyə tərəf sürdü və onların gəmiyə çıxması üçün kəndir salladı.

Onlar ipdən tutub göyertəyə dırmaşdılar, yüyürüb doktorun üzündən, gözündən dodaqlarından və saqqalından öpməyə başladılar.

—Dənizin ortasına necə gəlib çıxıbsınız? deyə doktor soruşdu.

O, köhnə dostları ilə görüşdüyü üçün çox şad idi.

Timsah dedi:

—Ah, doktor! Sənsiz bizim Afrikada bərk darıxırdıq! Kika, Avva, Bumba və mehriban Xor-Xorun yanında olmadığımızı görə darıxırdıq. Biz yenə də sənə evinə qayıtmaq istəyirdik, orada şkafda dələlər, kirpi divanda, dovşan öz balaları ilə kamodda yaşayır. Biz bu qərara gəldik ki, Afrikanı tərk edib, bütün dənizlərdən keçərək, ömrümüz boyu sənə bir yerdə yaşamaq üçün sənə şəhərinə gələk.

—Buyurun!— deyə doktor dilləndi.— Mən çox şadam.

—Ura!—deyə Bumba qışqırdı.

—Ura!—deyə bütün heyvanlar qışqırdılar.

Sonra isə əl-ələ verib dor ağacının ətrafında oynamağa başladılar.

Şita, rita, tita drita! Şivandaza şivandız!

Bizim doğma Ayboliti heç vaxt qoymarıq yalnız!

Təkcə meymun Çiçi, bir tərəfdə oturub qəmli- qəmli ah çəkirdi.

— Sənə nə olub?—deyə çəkitələ soruşdu.

—Mənim yadıma yenə kinli Varvara düşdü! O yenə də bizə əziyyət verib incidəcəkdir.

— Heç qorxma,—deyə çəkitələ səsləndi. O, daha bizim evdə yaşamır. Mən onu dənizə tulladım, o indi insan olmayan bir adada yaşayır.

İnsan yaşamayan adada?

—Bəli!

Hamı sevindi. Çiçi də, Timsah da, Karudo da bir ağızdan deyirdilər: Varvara insan olmayan adada yaşayır!

—Yaşasın çəkitələ!— deyə onlar qışqırır və yenə rəqs edirdilər.

Şivandarı, şivandarı,

Fundukleyle dundukloş!

Varvara ki, daha yoxdur

Günümüz keçəcək xoş.

Çəkitələ hər iki başı ilə onlara razılıq etdi və hər iki ağzı ilə gülümsədi.

Gəmi bütün yelkənlərini açıb tam sürətlə gedirdi, axşama yaxın ördək Kika dor ağacının başına çıxıb baxarkən doğma sahnələrini gördü.

—Biz çatmışıq!—deyə o qışqırdı.—Bir saat sonra evdə olarıq!.. Lakin o nədir? Ora baxın, ora baxın! Bütün şəhər od içindədir! Birdən bizim evimiz yanar. Bu ki, dəhşətdir? Böyük bədbəxtlikdir.

Şəhərin üstünü qırmızı şəfəq almışdı.

— Tez sahilə çıxın!—deyə doktor əmr Verdi. Biz bu alovu söndürməliyik. Vedrələri götürün su aparıb söndürək!

Lakin bu vaxt Karudo uçub dor ağacının başına qondu. O durbin ilə baxıb birdən elə bərkdən güldü ki, hamı təəccüblə ona baxdı.

— Bu yanğıni söndürmək sizə lazım gəlməyəcək,—deyə o, yenə də güldü,—ondan ötəri ki, bu heç də yanğın deyil.

— Bəs bu nədir?—deyə doktor Aybolit soruşdu.

— Çı-raq-ban-lıq-dır!—deyə Karudo cavab verdi.

—Bəs bu nə deməkdir?—deyə Xor-Xor soruşdu.— Mən heç vaxt belə qəribə söz eşitməmişəm.

—Bir azdan bilərsən,—deyə tutuquşu dilləndi.—Bir on dəqiqə də səbir elə.

On dəqiqə sonra gəmi sahilə yaxınlaşan kimi çıraqbənliğin nə olduğunu hamı başa düşdü. Bütün evlərin damında, burclarda, sahiləki qayalarda və ağacların başında, hər yerdə rəngarəng fənərlər— qırmızı, sarı, yaşıl—yanırdı, sahilə isə böyük tonqal qalanmışdı, onun parlaq alovu yüksəklərə qalxırdı. Tonqalın ətrafında kişilər, qadınlar və uşaqlar bayramsayağı gözəl paltarlar geyib oynayır və şən mahnılar oxuyurdular.

Onlar doktor Aybolitin səyahət edərkən mindiyi gəminin sahilə yan aldığını görəndə kimi əl çalmağa, gülüb şənlik etməyə başladılar və hamı bir nəfər kimi yüyürüb onu təbrik etdi.

—Yaşasın doktor Aybolit!—deyə onlar qışqırırdılar.—Doktor Aybolitə eşq olsun!

Doktor təəccüblənmişdi. O belə qarşılanaçağını gözləmirdi. O güman edirdi ki, onu qarşılamağa ancaq Tanya ilə Vanya, bir də qoca dənizçi Robinzon gələcək, indi isə onu qarşılamağa, əllərində məşəl, çalğı çala-çala, şad nəğmələr oxuya-oxuya bütün şəhər gəlmişdi! Bu nə işdir? Nəyə görə onu bu cür qarşıla yırlar? Onun qayıdıb gəlməsi nə üçün bayram şənliyinə çevrilib?

O istəyirdi çəkitələyə minib öz evinə getsin, lakin camaat onu əl üstə qaldırıb, birbaşa dəniz kənarı meydana, şəhərin ən yaxşı meydanına apardılar.

Yol boyu pəncərələrdən adamlar ona baxır və doktora çiçək atırdılar. O isə onlara təbəssümlə baş endirirdi. Birdən doktor Tanya ilə Vanyanın adamların arasılə ona sarı gəldiyini gördü.

Onlar kəlib çatan kimi doktor onları qucaqla yıb öpdü və soruşdu:

—Siz haradan bildiniz ki, mən Barmaleyə qalib kəlmişəm?

Biz bunu Pentadan öyrəndik,—deyə Tanya ilə Van ya cavab verdilər.—Penta şəhərimizə kəlib, bizə danışdı ki, sən onu dəhşətli əsirlikdən qur- tarmısan, atasını isə quldurların əlindən xilas etmişən.

Çox uzaqda, təpənin üstündə dayanıb atasının yaylığını yellədən Pentanı doktor yalnız indi kördü.

—Salam, Penta!—deyə doktor ona tərəf qışqır- dı, lakin bu vaxt, qoca dənizçi Robinzon külər üzlə doktorun yanına kəlib onun əlini bərk-bərk sıxdı. və elə bərkdən danışdı ki, bütün meydandakılar eşitdi:

— Əziz, sevimli Aybolit! Bizim kəmiləri oğurla yıb qarət edən bu^qaniçən quldurlardan dənizi təmiz- lədiyin üçün sənə çox minnətdarıq. Bu quldurlar bi- zi hədələdiyi üçün, biz dənizdə uzaq s.əfərə çıxmağa qorxurduq. İndi isə dəniz azad, kəmilərimizə isə qorxu yoxdur! Şəhərimizdə sizin kimi cəsəətli bir qəhrəmanın yaşadığına körə fəxr edirik. Biz hədiy yə olaraq sənə közəl bir kəmi hazırlamışıq, icazə ver onu hədiyyə olaraq sənə təqdim edək.

— Bizim qorxubilməz sevimli doktor Aybolit, sənə eşq olsun!—deyə adamlar bir ağızdan çığırır- dılar,—Sağ ol, sağ ol!

Doktor camaata baş əyib dedi:

—Məni belə mehriban qarşıladığınız üçün sizə təşəkkür edirəm! Məni bu qədər sevdiyiniz üçün özümü xoşbəxt hesab edirəm. Əgər mənim həqiqi dostlarım olan heyvanlar kömək etməsəydilər mən heç bir zaman, heç vaxt təklildə bu dəniz quldurlarının öhdəsindən gələ bilməzdim. Budur, onlar

hamısı burada mənimlədirlər, mən istəyirəm ki, fədakarcasına dostluqları üçün onlara ürəkdən təşəkkür edim!

—Ura!—deyə adamlar qışkırdılar.—Aybolitin qorxmaz heyvanlarına eşq olsun!

Bu təntənəli görüşdən sonra doktor çəkitaləyə minib, öz evinin qapısına tərəf yola düşdü.

Dovşanlar, dələlər, kirpilər və yarasalar onu görüb sevindilər. Doktor heç onlarla görüşüb qurtarmamışdı ki, göydə səs eşidildi. O, artırmaya yüyürüb, gördü ki, durnalar uçub gəlirlər. Onlar evin yanına uçub gəldilər, heç bir kəlmə danışmadan, doktora yaxşı meyvələrlə dolu böyük bir səbət təqdim etdilər, səbətdə xurma, alma, armud, banan, şaftalı, üzüm və portağal var idi!

— Doktor, bunu sənin üçün Meymunlar Ölkəsindən gətirmişik!

Doktor onlara təşəkkür etdi, onlar isə o saat uçub geri qayıtdılar.

Bir saat sonra doktorun bağında böyük bir ziyafət başlandı. Rəngbərəng fənərlərin işığında, uzun stolun arxasında, uzun skamyaların üstündə doktor Aybolitin bütün dostları, Tanya ilə Vanya, Penta, qoca dənizçi Robinzon, qaranquş, Xor-Xor, Çiçi, Kika, Karudo, Bumba, çəkitələ, Avva, dələlər, dovşanlar, kirpilər və yarasalar oturmuşdular.

Doktor onları bala, nabata, şirin çörəyə və Meymunlar Ölkəsindən göndərilmiş yaxşı və şirin meyvələrə qonaq edirdi.

Ziyafət çox şən keçirdi. Hamı gülür, zarafatlaşır və mahnı oxuyurdu, sonra süfrə başından durub, oradaca, bağıın içində rəngbərəng fənərlərin işığında rəqsə getdilər.

Birdən Penta doktorun sifətinin ciddiləşdiyini və qayğılı bir körkəm alaraq tələsik öz evinə tərəf yüyürdüyünü gördü.

—Nə hadisə baş vermişdir?—deyə Penta soruşdu.

Doktor cavab vermədi. Pentanın əlindən tutub, pilləkənlə başıaşağı yüyürməyə başladı. Qapı ağzında, dəhlizdə xəstələr oturmuş və uzanmışdılar. Burada: qudurmuş canavar tərəfindən yaralanmış ayı, dəcəl oğlanların yaraladığı qağayı var idi, tüklü bir maral balası, boğaz ağrısı tutduğu üçün ara vermədən zarıyırdı. Xəstə maralı doktorun yanına, əgər yadınızdadırsa, keçən il doktorun gözəl bir gözlük bağışladığı at gətirmişdi.

—Bu heyvanlara baxsan,—deyə doktor dilləndi,— onda başa düşərsən ki, mən nə üçün şənlik məclisini bu tezlikdə tərk etdim. Mənim divarımın arxasından ən çox sevdiyim xəstə heyvanlar ağrının şiddətindən sızıldayıb ağlayarkən mən şadlıq edə bilmərəm.

Doktor sürətli addımlarla kabinetinə girib dərman hazırlamağa başladı.

—İcazə ver, sənə kömək edim!—deyə Penta dilləndi.

— Buyur!— deyə doktor icazə verdi — Ayının hərarətini ölçmək üçün termometr qoy, maral balasını da mənim kabinetimə gətir. O, ölüm halındadır. Hamıdan əvvəl onu müalicə etmək lazımdır!

Pentanın yaxşı köməkçi olduğu məlum oldu. Bir saat belə keçməmişdi ki, doktor bütün xəstə heyvanları müalicə edib sağaltdı. Onlar sağalan kimi, şən-şən güldülər, doktora «çaka!» deyib onu öpməyə başladılar.

Doktor onları bağa aparıb başqa heyvanlarla tanış etdikdən sonra «Aralanın!»—deyə qışqırdı və meymun Çiçi ilə birlikdə, heyvanlara məxsus «tkella» rəqsini elə bir cəldlik və bacarıqla oynadı ki, hətta ayı və at da özlərini saxlaya bilməyərək onlara qoşulub rəqs etməyə başladılar.